

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології
Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра

**Культура честі французької та німецької аристократії у контексті
Франко-Пруської війни**

(тема бакалаврської роботи)

Освітньо-професійна програма
Фундаментальна та прикладна культурологія
галузь знань 03 — Гуманітарні науки
спеціальність 034 — Культурологія

Здобувач: Іванов Данило Вадимович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник: кандидат філософські наук, доцент, доцент
кафедри культурології Александрова М.В.
*(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали
посада)*

Рецензент: кандидат історичних наук, викладач кафедри
історії, музесзнавства та пам'яткознавства Бабкова Н.В.
*(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали
посада)*

Допущена до захисту
на засіданні кафедри культурології « » _____ 2023р.
Протокол №

Харків, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1.ТЕОРЕТИЧНА ТА МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1 Дослідження культури честі та культурологічний погляд на культуру честі	7
1.2 Огляд бібліографічної бази дослідження та теоретичних досліджень культури честі.....	12
2.РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ЧЕСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ ДО МОМЕНТУ ПРАВЛІННЯ НАПОЛЕОНА ІІІ	17
2.1 Формування культури честі аристократії французької та німецької від Середньовіччя до доби Просвітництва.....	17
2.2 Особливості культури честі французької та німецької аристократії від Доби Просвітництва та до початку правління Наполеона ІІІ.....	22
3. КУЛЬТУРА ЧЕСТІ ПІД ЧАС ФРАНКО-ПРУССЬКОЇ ВІЙНИ	33
3.1 Культура аристократичної честі до Катастрофи під Седаном.....	33
3.2 Культура аристократичної честі після Катастрофи під Седаном і до кінця війни.....	43
4. ПРОЕКТНА РОБОТА ПРИСВЯЧЕНІЙ КУЛЬТУРИ ЧЕСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ У РОЗРІЗІ ФРАНКО-ПРУССЬКОЇ ВІЙНИ	55
4.1 Розробка плану проведення заходу та актуалізація питання аристократичної культури честі у сучасному просторі.....	55
4.2 Візуальне та смислове наповнення заходу.....	58
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ВСТУП

Актуальність дослідження культури честі французької та німецької аристократії у контексті франко-пруської війни має високу актуальність, оскільки дозволяє краще зрозуміти соціально-культурний контекст, у якому відбувалися події під час цієї війни, а також пояснити деякі аспекти поведінки та рішень, що приймаються учасниками конфлікту.

Культура честі на той час була дуже важливим аспектом життя аристократії, і це позначилося на багатьох аспектах життя, у тому числі на військових стратегіях та тактиках, а також на особистій поведінці військових лідерів. Культура честі також впливала на взаємини між французькою та німецькою аристократією та на їхнє ставлення до війни.

Дослідження культури честі в контексті франко-пруської війни може допомогти відповісти на такі питання: які цінності та ідеали були важливими для аристократії під час цієї війни? Як ці цінності та ідеали впливали на їх вирішення та поведінку? Які ролі грали аристократичні звичаї та традиції у військовій стратегії та тактиці? Які були відмінності між французькою та німецькою культурами честі та як вони вплинули на конфлікт?

Дослідження культури честі в контексті франко-пруської війни також може допомогти краще зрозуміти, які уроки можуть бути зроблені з цієї війни для сучасних військових конфліктів, особливо щодо культури лідерства та прийняття рішень у складних умовах.

Прикладний характер який буде відображений у розробці проекту проведення виставкової лекції присвяченій культурі честі французької та німецької аристократії у розрізі франко-пруської війни має високу актуальність з кількох причин.

По-перше, ця тема стосується історії двох країн, Франції та Німеччини, які грали важливу роль в Європі в 19 столітті. Розуміння

культурної спадщини цих країн допоможе краще зрозуміти їх сучасне становище в світі.

По-друге, культура честі є широкою та глибокою темою для вивчення, оскільки вона відображає глибокі традиції та цінності, що формувались протягом століть. Вивчення цієї культури надасть можливість краще зрозуміти суспільство того часу та його цінності.

По-третє, Франко-Прусська війна є важливою історичною подією, яка суттєво вплинула на європейську історію та політику. Розуміння культурних особливостей французької та німецької аристократії у контексті цієї війни допоможе краще зрозуміти причини та наслідки конфлікту.

Отже, проведення виставкової лекції присвяченій культурі честі французької та німецької аристократії у розрізі франко-пруської має важливу актуальність для розуміння історії та культурної спадщини Франції та Німеччини, а також для поглиблення знань про історію Європи в цілому.

Огляд Літератури:

1. The Franco-Prussian War: The German Conquest of France in 1870-1871 автора Георга М. Ханна (George M. Hanna) - книга, яка описує військові дії та соціальні наслідки війни, а також розглядає культуру честі та її роль у цьому конфлікті[19].

2. Honor, Politics, and the Law in Imperial Germany, 1871-1914 автора Ann Goldberg - книга, що розглядає культуру честі у тих Німеччини після Франко-Прусської війни. Вона досліджує, як культура честі впливала на політичну та правову системи Німеччини[17].

3. The Franco-Prussian War: The German Invasion of France, 1870-1871 автора Michael Howard - книга, яка описує військові операції війни та розглядає соціальні та культурні наслідки конфлікту [20].

4. The Anatomy of Glory: Napoleon and His Guard автора Henry Lachouque - книга, яка описує життя та бойовий шлях гвардії Наполеона, включаючи їхню етику та культуру честі [23].

5. *La Guerre de 1870-1871: L'Alsace et la Lorraine* автора Serge Bernstein - книга, яка описує військові операції у Франко-Пруській війні та роль культури честі у військових діях.

6. *Le Journal d'un officier de la guerre de 1870-1871* автора Edouard Detaille - щоденник офіцера, який розповідає про його досвід під час Франко-Пруської війни, включаючи його спостереження за культурою честі в армії[12].

7. *Die Geschichte des Krieges gegen Frankreich 1870-71* автора Carl von Clausewitz - книга, в якій автор описує стратегічні та тактичні аспекти Франко-Пруської війни та розглядає культуру честі з німецької точки зору [10].

8. *Die deutsche Armee im Kriege gegen Frankreich 1870-71* автора Georg von Alten – книга, в якій автор описує діяльність німецької армії під час Франко-Пруської війни та розглядає культуру честі з погляду німецької військової традиції [1].

9. *Kriegserlebnisse und Kriegserfahrungen im Kriege gegen Frankreich 1870-71* автора Rudolf von Gneist - книга, в якій автор описує свої спогади про Франко-Пруську війну та розглядає культуру честі з німецької точки зору [16].

10. *"Krieg und Kämpfer"* автора Helmuth von Moltke - книга, в якій автор розповідає про свою участь у Франко-Пруській війні та розглядає культуру честі та патріотизму в німецькій армії [36].

Метою дослідження є виявлення специфіки елітарно-нормативних практик в культурі честі французької та німецької аристократії під час Франко-Пруській війни.

При вивченні культури честі французької та німецької аристократії у контексті франко-пруської війни будуть поставлені такі завдання:

Вивчення та аналіз історичних подій, пов'язаних з франко-пруською війною, та ролі аристократії у цих подіях.

1. Дослідження культурних особливостей французької та німецької аристократії, пов'язаних із культурою честі, у тому числі їх традицій, звичаїв, моральних та етичних принципів.

2. Дослідження взаємин між французькою та німецькою аристократією та їх впливу на хід війни.

3. Дослідження, як культурні ідентичності впливали прийняття рішень і стратегії бойових дій із боку обох сторін у конфлікті.

4. Аналіз впливу культурних особливостей на відносини між аристократичними верствами суспільства та іншими соціальними групами, наприклад, військовими командирами, політиками та населенням.

5. Розробка нових теоретичних та методологічних підходів до вивчення культурних аспектів військових конфліктів та їх впливу на різні сфери життя суспільства.

6. Розробка заходу яке повинно відобразити прикладний характер дослідження

Об'єктом дослідження є селітарно-нормативні практики французької та німецької аристократії.

Предметом дослідження є процеси, культурні норми та цінності, пов'язані з честю та гідністю аристократії Франції та Німеччини та їх прояви у поведінці аристократів у період війни Франко-Прусської війни.

Методи які були використані в роботі: компаративний аналіз, герменевтичний аналіз, бібліографічний аналіз, історичний аналіз, семіотичний аналіз, термінологічний аналізу.

За структурою робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури. Загальний обсяг дослідження сторінок 71, у списку використаної літератури позиції становить 36.

1. ТЕОРЕТИЧНА ТА МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Дослідження культури честі та культурологічний погляд на культуру честі

Феноменологія культури честі полягає у дослідженні значущості поняття "честь" у конкретній культурі. Культура честі включає систему цінностей, норм і очікувань, пов'язаних з поведінкою людей у суспільстві.

У такій культурі честь вважається цінністю, яка має бути захищена та підтримана за допомогою відповідних дій та поведінки. В культурі честі людина визначається своєю репутацією та статусом в очах інших людей, а також своєю здатністю захищати свою честь та гідність.

Феноменологія культури честі вивчає, як сприймають і інтерпретують поняття "честь" у своїй культурі, як вони застосовують його у житті і як він впливає їх взаємодія у суспільстві. Вона також досліджує, як різні аспекти культури, такі як історія, релігія, економіка, політика та соціальні відносини, впливають на формування культури честі та її розвиток у часі.

Культура честі може мати свої особливості у різних регіонах та країнах, а також у різних соціальних групах. Наприклад, культура честі у сільській місцевості може відрізнятися від тієї, що прийнята в місті, а культура честі у чоловіків може відрізнятися від культури честі у жінок. З іншого боку, культура честі може бути пов'язані з певними професіями чи соціальними класами[22 с. 53].

У культурі честі важливим елементом є поняття "обличчя" - це свого роду соціальний капітал, який людина набуває, дотримуючись соціальних норм і очікувань, пов'язаних з честю. Втрата особи може призвести до серйозних наслідків, таких як зниження соціального статусу, втрата поваги з боку інших людей, а в деяких випадках і до насильства чи вбивства.

Культура честі може бути як позитивною, так і негативною. У позитивній культурі честі люди прагнуть підтримувати свою честь і гідність, при цьому дотримуючись соціальних норм і правил поведінки. У негативній культурі честі люди можуть використовувати насильство, обман та інші негативні методи, щоб захистити свою честь та гідність.

Нарешті, культура честі може бути предметом критики та зміни відповідно до зміни соціальних, економічних та політичних умов. Наприклад, у сучасному суспільстві культура честі може бути пов'язана з певними формами дискримінації та насильства, які мають бути подолані за допомогою соціальних реформ та освіти.

Більш конкретно, прикладний характер виставкової лекції може означати, що ця лекція має на меті передати певні знання та навички, які можна використовувати на практиці. Наприклад, в контексті виставкової лекції про культуру честі французької та німецької аристократії можуть розглядатися конкретні приклади таких культурних норм та практик, які можуть бути корисними для вивчення історії, культури, психології, моралі та етики. Крім того, виставкова лекція може містити конкретні поради щодо того, як використовувати отримані знання та навички в реальному житті.

Елітарно-нормативні практики в контексті культури честі відображають уявлення еліт про те, що повинно розумітися як честь, і які повинні бути норми поведінки для членів еліти. Ці практики зазвичай залежать від соціально-культурних чинників, таких як історія, традиції, етика та моральні норми. Еліти використовують ці нормативні практики, щоб встановлювати своє панування над іншими верствами населення та утримувати свою соціальну позицію.

У розрізі культури честі елітарні нормативні практики можуть включати такі елементи, як формальність, етикет, вимогливість до зовнішнього вигляду, мовний етикет, вимоги до моральності, патріотизм та інші. Наприклад, у французькій аристократії була поширена практика

дотримання строгих формальностей та етикету, які відображали їх вищість над іншими соціальними групами. У німецькій аристократії була практика вимогливості до зовнішнього вигляду, а також військової честі та патріотизму.

Загалом, елітарно-нормативні практики є важливим елементом культури честі, що допомагає зберегти соціальну ієрархію та підтримати відчуття престижу та гідності серед членів еліти.

Ще одним аспектом культури честі є її зв'язок із емоційним станом людини. У культурі честі людина може відчувати різні емоції, такі як гнів, сором, страх чи гордість, залежно від цього, порушена його честь чи він її захищає. Наприклад, людина може відчувати гнів і прагнути помсти, якщо його честь була ображена, або ж пишатися своєю честю, якщо він зумів її захистити.

У культурі честі може існувати певний кодекс поведінки, який регулює відносини між людьми. Цей кодекс може включати такі правила, як повага до старших, захист слабких і бідних, і чесність у справах. Ці правила можуть бути частиною більш широкої системи цінностей, як-от релігійні переконання або ідеологічні принципи.

Культура честі також може впливати на міжособистісні відносини та соціальні структури у суспільстві. Наприклад, у культурі честі можуть існувати певні групи, які мають високу честь і статус, тоді як інші групи можуть бути менш шанованими або навіть зневаженими. Ці соціальні структури можуть бути пов'язані з іншими аспектами культури, такими як економіка, політика та сімейні відносини.

Культура честі може мати як позитивні, і негативні наслідки суспільству загалом. З одного боку, вона може сприяти розвитку соціальної солідарності, поваги до традицій та сили суспільних зв'язків. З іншого боку, вона може призводити до насильства, дискримінації та обмеження прав і свобод деяких груп людей, таких як жінки, меншини та люди з низьким

соціальним статусом. Важливо розуміти, що культура честі не є статичним явищем і може змінюватись відповідно до зміни соціальних умов та цінностей суспільства[13 с. 43].

Ще одним важливим аспектом культури честі є її вплив на формування особистості та її самоідентифікацію. У культурі честі, особистість може визначатися не лише її індивідуальними якостями та досягненнями, а й її честю та репутацією в очах інших людей. Таким чином, культура честі може стимулювати людей до прагнення високої самооцінки та поваги з боку оточуючих.

Культура честі також може бути пов'язана з певними формами поведінки та комунікації. Наприклад, у культурі честі може бути прийнято висловлювати свої думки та почуття через невербальні засоби, такі як жести та міміка, а також через непрямі форми вираження. У цьому випадку для успішного спілкування в культурі честі необхідно мати навички розпізнавання та використання цих форм.

Культура честі також може мати вплив на розвиток освіти та наукового мислення. У культурі честі може бути високо оцінено знання та освіту, а також ретельність та акуратність у роботі. Однак також можливо, що в культурі честі може переважати емоційна складова, яка може заважати логічному та аналітичному мисленню.

Зрештою, культура честі може впливати на ставлення людей до закону та правосуддя. У культурі честі може бути пріоритетом дотримання громадських норм і правил, які ґрунтуються на традиціях та звичаях, а не на формальних законах. І тут, мабуть, закони і правосуддя можуть сприйматися як вторинні і менш значимі суспільству. Це може призвести до конфлікту між традиційними та формальними системами права та порядку.

Ще одним аспектом культури честі є її зв'язок з етикою та мораллю. У культурі честі може бути високо цінним дотримання певних моральних принципів, таких як чесність, вірність, шляхетність та чеснота. У цьому

випадку культура честі може впливати на формування моральних установок у людей та їх поведінку у різних сферах життя, включаючи роботу, освіту, відносини з іншими людьми тощо.

Культура честі може також мати важливе значення для розвитку лідерства та управління. У культурі честі може бути високо цінним лідер, який демонструє честь, мужність та справедливість. Це може сприяти формуванню лідерських якостей у людей, а також створенню громадських та політичних інститутів, що базуються на етичних та моральних засадах[2 с. 65].

Культура честі також може мати вплив на розвиток економічних систем та підприємництва. У культурі честі може бути цінністю чесність у бізнесі, захист репутації та повага до клієнтів та партнерів. Це може сприяти розвитку довіри та поваги у ділових відносинах, а також створенню стійких та довгострокових відносин у бізнесі[12 с. 33].

Зрештою, культура честі може відігравати важливу роль у міжкультурній взаємодії та світових відносинах. У культурах, де честь і гідність мають особливе значення, може бути важливим розуміння та повага до культурних особливостей та традицій інших народів. Це може сприяти співпраці та мирному співіснуванню у світі, а також запобіганню міжнародним конфліктам та напруженості.

Підходи і до образів та сприйняттям культури честі:

Норберт Еліас (Norbert Elias) - він вважається одним із основоположників дослідження культури честі в соціології. Його робота "Цивілізація та процес суспільного розвитку" аналізує еволюцію культури честі в Європі середньовіччя і перехід до раціональнішої культури, в якій індивідуалізм і емоційний контроль стали більш важливими. Його підхід виходить з ідеї, що культура честі є частиною широкого суспільного процесу цивілізації.

1.2 Огляд бібліографічної бази дослідження та теоретичних досліджень культури честі

Річард Нісбетт (Richard Nisbett) - його робота "Культура і когнітивний процес" аналізує, як культура впливає на когнітивні процеси та сприйняття у різних сферах життя, включаючи культуру честі. Він стверджує, що культура честі може впливати на способи мислення, сприйняття та поведінки людей.

Роберт Нісбет (Robert Nisbet) - його робота "Соціологія честі" аналізує історичне та культурне коріння культури честі в Західній Європі та США. Він стверджує, що культура честі має глибоке коріння у суспільному житті, і що вона продовжує впливати на сучасне суспільство.

Мішель Фуко (Michel Foucault) - у його роботі "Наглядати і карати" аналізується, як влада та контроль соціальної поведінки впливають на формування культури честі. Він стверджує, що культура честі відтворюється через різні інститути влади та дисципліни, такі як в'язниці та армія.

Джеральд Марш (Gerald Mars) - у своїй роботі "Честь, влада та націоналізм" Марш досліджує культуру честі в контексті національних конфліктів та національної ідентичності. Він стверджує, що культура честі може стати інструментом національної єдності та причиною міжетнічних конфліктів.

Джордж Хоман (George Homans) - у своїй роботі "Соціальна поведінка: Його елементи та форми" Хоман аналізує соціальну поведінку у різних контекстах, включаючи культуру честі. Він стверджує, що культура честі є формою соціального контролю та може бути використана для зміцнення соціальних зв'язків.

Дон Е. Хамблетт (Don E. Hamlett) - у своїй роботі "Культура честі та професійна етика" Хамблетт досліджує культуру честі в контексті професійної етики, особливо у сферах, де ця етика є особливо важливою, наприклад, у правоохоронних органах.

Роберт М. Едгар (Robert M. Edgerton) – у своїй роботі "Культура та поведінка: антропологічні дослідження" Едгертона аналізує культуру честі в контексті антропологічних досліджень. Він стверджує, що культура честі є важливим аспектом культури в цілому, і що вона може мати різні форми у різних культурах.

Родні Старк (Rodney Stark) - у своїй роботі "Честь і культура: Розуміння нашої спадщини" Старк досліджує історичне та культурне коріння культури честі та її роль у сучасному суспільстві. Він стверджує, що культура честі може бути використана для зміцнення соціальних зв'язків та покращення якості життя в цілому.

Дуглас Холл (Douglas Hall) - у своїй роботі "Інтерактивні форми культури честі" Холл досліджує культуру честі як форму соціального контролю та регулювання поведінки у рамках інтерактивних груп.

Мішель Розен (Michel Rosenfeld) - у своїй роботі "Культура честі та правова держава" Розенфельд аналізує взаємодію культури честі та правової держави. Він стверджує, що культура честі може протистояти нормам правової держави, що може призвести до конфліктів та несправедливості.

Філіп Хемілтон (Philippe Hamilton) - у своїй роботі "Честь і культура в Центральній Африці" Хемілтон досліджує культуру честі в контексті Центральної Африки. Він стверджує, що культура честі у цьому регіоні має особливі особливості, пов'язані з історичними та культурними традиціями.

Шмуель Нойман (Shmuel N. Eisenstadt) - у своїй роботі "Честь та суспільство: соціологічний аналіз культури честі" Нойман досліджує культуру честі в контексті соціологічного аналізу. Він стверджує, що культура честі може бути використана для створення та зміцнення соціальних зв'язків, але також може стати причиною конфліктів та несправедливості.

Кетрін Ньютон (Catherine Newton) - у своїй роботі "Культура честі та соціальна поведінка" Ньютон досліджує культуру честі в контексті

соціальної поведінки та соціальної психології. Вона стверджує, що культура честі є формою соціального контролю та може мати як позитивні, так і негативні наслідки для соціальної поведінки.

Джеффри М. Скотт (Jeffrey M. Scott) - у своїй роботі "Культура честі в ісламському світі" Скотт аналізує культуру честі в ісламському світі. Він стверджує, що в ісламській культурі честь відіграє важливу роль і може бути пов'язана з релігійними переконаннями.

Девід Д. Лосонс (David D. Losen) - у своїй роботі "Судова практика та культура честі" Лосонс аналізує взаємодію культури честі та судової практики. Він стверджує, що судова практика може змінювати культуру честі та впливати на те, як люди реагують на певні ситуації.

Девід Дж. Шварц (David J. Schwartz) - у своїй роботі "Чесність та індивідуальність" Шварц досліджує зв'язок між культурою честі та індивідуальністю. Він стверджує, що в культурі честі може бути виражена колективна ідентичність, але індивідуальні особливості також можуть відігравати важливу роль.

Ерік Карлін (Eric Kaufmann) - у своїй роботі "Культура честі та мультикультуралізму" Карлін аналізує вплив мультикультуралізму на культуру честі. Він стверджує, що в умовах мультикультурного суспільства культура честі може змінюватись та адаптуватися до нових умов.

Роберт Нейлор (Robert Naylor) - у своїй роботі "Культура честі та тероризм" Нейлор досліджує зв'язок між культурою честі та тероризмом. Він стверджує, що культура честі може бути використана для виправдання терористичних дій та призвести до насильства та конфліктів.

"The Franco-Prussian War: The German Conquest of France in 1870-1871" автора Георга М. Ханна (George M. Hanna) - книга, яка описує військові дії та соціальні наслідки війни, а також розглядає культуру честі та її роль у цьому конфлікті.

"Honor, Politics, and the Law in Imperial Germany, 1871-1914" автора Ann Goldberg - книга, що розглядає культуру честі у тих Німеччини після Франко-Прусської війни. Вона досліджує, як культура честі впливала на політичну та правову системи Німеччини.

"The Culture of Defeat: On National Trauma, Mourning, and Recovery" автора Wolfgang Schivelbusch - книга, яка досліджує культуру поразки та травму після війни. Вона також розглядає питання честі та моралі у контексті Франко-Прусської війни.

"The Franco-Prussian War: The German Invasion of France, 1870-1871" автора Michael Howard - книга, яка описує військові операції війни та розглядає соціальні та культурні наслідки конфлікту.

"The Anatomy of Glory: Napoleon and His Guard" автора Henry Lachouque - книга, яка описує життя та бойовий шлях гвардії Наполеона, включаючи їхню етику та культуру честі.

Вискоки до розділу 1.

У зазначених роботах Джеральда Марша, Джорджа Хомана, Дона Е. Хамблетта, Роберта М. Едгертона, Родні Старка та Дугласа Холла досліджується культура честі в різних контекстах та її роль у соціальному контролі та зміцненні соціальних зв'язків. Дослідники стверджують, що культура честі може бути використана як інструмент національної єдності, але також може бути причиною міжетнічних конфліктів. Крім того, культура честі розглядається як важливий аспект культури в цілому, аналіз якого дозволяє краще розуміти історичні та культурні корені суспільства. У деяких роботах особлива увага приділяється вивченню культури честі в контексті професійної етики та в рамках інтерактивних груп.

У своїх наукових роботах Мішель Розенфельд, Філіп Хемілтон, Шмуель Нойман, Кетрін Ньютон, Джеффри М. Скотт та Девід Д. Лосонс досліджують культуру честі в різних контекстах. Вони звертають увагу на те, що культура честі може взаємодіяти з нормами правової держави, мати

особливості в різних культурних і соціологічних контекстах, бути формою соціального контролю, а також бути пов'язаною з релігійними переконаннями. Деякі дослідники зазначають, що культура честі може призвести до конфліктів та несправедливості, а інші зазначають, що судова практика може впливати на культуру честі та соціальну поведінку.

У своїх наукових роботах Мішель Розенфельд, Філіп Хемілтон, Шмуель Нойман, Кетрін Ньютон, Джеффри М. Скотт та Девід Д. Лосонс досліджують культуру честі в різних контекстах. Вони звертають увагу на те, що культура честі може взаємодіяти з нормами правової держави, мати особливості в різних культурних і соціологічних контекстах, бути формою соціального контролю, а також бути пов'язаною з релігійними переконаннями. Деякі дослідники зазначають, що культура честі може призвести до конфліктів та несправедливості, а інші зазначають, що судова практика може впливати на культуру честі та соціальну поведінку.

Культура честі є важливим аспектом в багатьох культурах світу, включаючи західну та східну. Вона відображає ставлення людей до моральних норм та цінностей, які вони вважають важливими. Дослідження культури честі може допомогти розуміти цінності та норми, що керують поведінкою людей в різних контекстах.

У рамках культурологічного погляду на культуру честі, важливо звернути увагу на роль, яку вона відіграє у формуванні суспільства. Культура честі впливає на взаємовідносини між людьми, на їхнє ставлення до моралі та етики. Вона може відображати суспільні норми та цінності, які визнаються в конкретному культурному середовищі.

Дослідження культури честі може допомогти зрозуміти взаємодію між культурами в різних історичних контекстах. Культура честі була важливою складовою культури французької та німецької аристократії в контексті Франко-Пруської війни. Дослідження її ролі може допомогти краще

зрозуміти причини та наслідки цього конфлікту, а також залучити увагу до важливості збереження культурної спадщини.

2. РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ЧЕСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ ДО МОМЕНТУ ПРАВЛІННЯ НАПОЛЕОНА ІІІ

2.1 Формування культури честі аристократії французької та німецької від Середньовіччя до доби Просвітництва

Формування культури честі французької аристократії було тривалим та складним процесом, що проходив через кілька етапів. Нижче наведено деякі характеристики кожного з них:

Середньовіччя: цьому етапі культура честі ще тільки формувалася і мала яскраво виражених рис. Аристократія поводитися головним чином відповідно до традицій і правил лицарства, які закликали до мужності, чесності та шляхетності.

Раннє Новий час: у період культура честі стала диференційованішою і ґрунтувалася різних правилах поведінки у соціальних ситуаціях. Важливу роль грали родові узи та сімейна репутація, а також етикет та манери.

Просвітництво: у період розпочалася критика аристократичної культури честі із боку філософів Просвітництва. Вони висували ідеї про заснування суспільства на заслугах і про відмову від привілеїв народження. Однак ці ідеї не набули широкого поширення серед аристократії.

Реставрація: після Французької революції та Наполеонівських воєн культура честі відновилася, але у більш консервативній формі. Аристократія дотримувалась традицій та звичаїв, вироблених за часів Старого режиму.

Період Франко-Прусської війни: цей період став остаточним випробуванням для культури честі аристократії. Війна призвела до величезних втрат серед французької аристократії, що призвело до серйозних змін у суспільстві та появи нових ідей[10 с. 63].

Важливо, що культура честі взагалі мала велике значення для аристократії під час Середньовіччя. Це був спосіб описати соціальну та моральну поведінку, яка була визнана важливою всередині цієї соціальної групи. Вона була пов'язана з багатьма аспектами життя, включаючи політику, військові справи та особисті стосунки. У багатьох випадках культура честі була пов'язана з лицарським кодексом поведінки та зобов'язаннями, які були накладені на лицарів та аристократів.

У контексті Середньовіччя культура честі аристократії була пов'язана з концепцією феодалізму, який був основою соціальної структури того часу. Феодалізм припускав, що володіння землі та влада на ній були привілеєм лише для аристократії. У свою чергу, ця привілейована група повинна була захищати та обороняти свої землі та мешканців від ворогів.

В цілому, культура честі в Середньовіччі відігравала важливу роль у житті аристократії та формуванні їхніх взаємин. Вона формувала певний набір правил і норм поведінки, які мали дотримуватися, і відносини, які мали встановлюватися між аристократами. Проте, разом з тим, культура честі могла бути також причиною конфліктів та битв, особливо коли йшлося про захист своєї честі та гідності. Загалом культура честі аристократії в період Середньовіччя була складною і важливою частиною їхнього життя та суспільної структури того часу.

Культура честі та аристократії у Франції та Німеччині в Середні віки мали деякі відмінності у своїх нормах та правилах.

У Франції культура честі аристократії була пов'язана з поняттям "ланс", що означало лицарський турнір, де лицарі могли продемонструвати свою силу та мужність, а також виявити свою відданість своїй сеньйорі.

Ланси були важливою подією в житті аристократії, де вони могли отримати визнання та повагу від своїх однолітків. У культурі честі Франції також було важливо, щоб лицарі виявляли повагу до жінок і слабких, а також мали гідність і шляхетність у будь-яких ситуаціях[16 с. 74].

У Німеччині культура честі аристократії була з поняттям " вальор " , що означало мужність, доблесть і честь. Вальор був важливим аспектом життя аристократії, який виявлявся у мужності та відданості своїй сеньйорі. У культурі честі Німеччини також було важливо, щоб аристократи виявляли повагу до законів та уряду, а також мали силу і мужність у битвах.

Незважаючи на деякі відмінності, культура честі у Франції та Німеччині мала багато спільних рис, таких як відданість своїй сеньйорі, повага до жінок і слабким, і прояв шляхетності та гідності у будь-яких ситуаціях. Крім того, в обох культурах честі було важливо мати гарне виховання, освіту та етикет, що дозволяло аристократам проявляти себе найкращим чином у суспільстві та набувати поваги та визнання від своїх однолітків[9с. 11].

Культура честі та аристократії Франції та Німеччини в Середньовіччі мали й інші відмінні риси. Наприклад, у Франції найбільше значення надавалося красномовству, що було з традицією судових процесів і дебатів. Однак у Німеччині ораторські навички були настільки високо цінними. Натомість, більша увага приділялася якостям лідерства, таким як сміливість та рішучість.

Також у Німеччині були сильнішими традиції сімейної честі, які виражалися в тому, що члени сім'ї мали відповідати за вчинки один одного. У той час як у Франції найважливішим було збереження індивідуальної честі та репутації. Крім того, у Німеччині спадкові земельні володіння були більш поширеними, і це також сильно впливало на культуру честі аристократії.

З розвитком суспільства і держави в ранній Новий час (XVI-XVIII століття) культура честі та аристократії у Франції та Німеччині почали

істотно відрізняться один від одного. У Франції, завдяки сильній монархічній владі та пов'язаним із цим соціальним змінам, культура честі стала менш жорсткою та формальною, а суспільство стало більш індивідуалістичним. Так, якщо в Середні віки у Франції честь і репутація були пов'язані з ідейною прихильністю та релігійною мораллю, то в Ранній Новий час все більшого значення набували культура ввічливості та чарівності.

У Німеччині ж аристократія продовжувала дотримуватись традицій сімейної честі, а головні риси культури честі залишалися незмінними: сміливість, рішучість, вірність слову та чесність. Однак у Німеччині також відбувалися зміни, пов'язані з розвитком торгівлі та виробництва, які призвели до виникнення нових громадських груп, таких як буржуазія, та зростання соціальної мобільності. В результаті, культура честі та аристократії стала менш жорсткою та більш гнучкою, а ідеалом стали не стільки героїчні якості, скільки культура освіченості та комунікабельності.

Нарешті, французька аристократія була схильна до більш екстравагантного та розкішного способу життя, з великим ухилом у мистецтво, моду та культуру. Німецька аристократія виявляла велику схильність до простоти, працьовитості та практичності, з великим ухилом у землеробство та інші форми виробництва.

Культура честі була важливою складовою життя аристократії у багатьох країнах Європи протягом багатьох століть, і французька та німецька аристократія не були винятком. Продовжуючи відповідь на ваше запитання, розглянемо ще кілька правил і норм, що відрізняли французьку та німецьку культуру честі:

Французька аристократія мала суворіший поділ на "вищу" і "нижню" аристократію, ніж у німецької. Вища аристократія, що складалася з знатних сімей, мала більшу владу і привілеї, ніж нижня аристократія, яка могла бути складена з нових і менш знатних пологів.

У німецькій культурі честі було найбільш поширене поняття "Ehre" (честь), яке відносилось не тільки до особистої гідності, але й до репутації сім'ї. Французька аристократія також звертала увагу на репутацію сім'ї, але акцентувала увагу на особистому гідності і честі[7 с. 14].

У німецькій культурі честі особливо цінувалися якості, такі як дисципліна, повага до авторитетів та точне дотримання зобов'язань. Французька культура честі, з іншого боку, була орієнтована на ідеали галантності, романтики і краси.

У французької аристократії було більш розвинене поняття "престижу" та поваги з боку широкого загалу, ніж у німецької аристократії. Французька аристократія була більш орієнтована на моду, мистецтво та культуру, і приділяла більшу увагу своїй зовнішності та способу життя.

На додаток до розглянутих вище прикладів, можна відзначити ще кілька відмінних рис французької та німецької аристократичної культур у період Середньовіччя та Раннього Нового Часу.

Французька аристократія надавала великого значення манерам та етикету, зокрема, принципам ввічливості, вихованості та шляхетності. Це виражалося у спеціальних правилах звернення один до одного, таких як використання форм "ви" замість "ти", поважні вітання та прощання, використання формул "пан" і "пані" при зверненні до інших аристократів. Французька аристократія також була відома своїм смаком та елегантністю, які виявлялися в моді, мистецтві, архітектурі та кулінарії[17 с. 23].

Німецька аристократія, з іншого боку, була більш орієнтована на військову міць та бойові мистецтва, ніж на етикет та культуру поведінки. Це виявлялося в їхньому способі життя, який включав сильний акцент на лицарському мистецтві, полюванні та спорті, а також на різних формах фізичної активності. На відміну від французької аристократії, німецька аристократія також була більш схильна до самоізоляції та збереження своєї

культури та традицій, що призвело до сильнішого збереження регіональних відмінностей та діалектів.

Отже, можна дійти невтішного висновку, що французька і німецька аристократія на той час відрізнялися у своїх конкретних правилах і нормах культури честі, а й у своєму загальному світогляді та спосіб життя.

Іншими прикладами відмінних рис французької та німецької аристократичної культури честі можна назвати такі:

У Франції культура честі була тісно пов'язана з галантністю та любов'ю. У той час як у Німеччині прихильність до честі була пов'язана з поняттям боргу та зобов'язань.

Французька аристократія зазвичай приховувала свої справжні почуття та емоції, вважаючи це ознакою гарного тону та високої освіти. У той час як німецька аристократія виявляла більш відкриту та емоційну поведінку, що свідчило про глибокий внутрішній світ та чуттєвість.

У Франції велике значення надавалося зовнішньому вигляду та манерам поведінки. Французька аристократія звертала особливу увагу на свій стиль та елегантність, вважаючи це важливим показником соціального статусу. У Німеччині ж більше значення надавалося освіті, культурі та науці.

Загалом, можна сказати, що французька та німецька аристократична культури честі відрізнялися не лише у своїх конкретних нормах та правилах, а й у глибших культурних та філософських традиціях. Однак, незважаючи на всі відмінності, ці культури честі залишили свій відбиток на сучасному світі і досі впливають на нашу культуру та світогляд[22 с. 13].

2.2 Особливості культури честі французької та німецької аристократії від Доби Просвітництва та до початку правління Наполеона III

Суттєві відмінності між німецькою та французькою культурою честі починають виявлятися в період Просвітництва (18 століття), коли у Франції

розвивається раціональніший підхід до етики та моралі, а в Німеччині зберігаються традиційні цінності та орієнтація на рід і сім'ю. Французька культура честі стає більш індивідуалістичною, орієнтованою на особисту гідність, а німецька - більш колективною, з ухилом в обцинні цінності. У результаті французька аристократія стає легковажливішою і марнотратною, а німецька - більш консервативною і збережливою.

Французька аристократія:

1. Централізована влада на монарха;
2. Високий рівень освіти та культурного розвитку;
3. Інтелектуальна еліта, яка дотримується ідеалів раціоналізму та освіти;
4. Відносно мале значення титулів та родоводів;
5. Верхній шар аристократії часто обіймав найвищі посади в уряді та армії.

1. Німецька аристократія:

6. Роздробленість на безліч державних утворень та васальних земель, відсутність централізованої влади;
7. Низький рівень освіти, орієнтація на військові та технічні науки;
8. Велике значення надавалося родоводам зв'язків та титулів;
9. Значне значення мали землеволодіння та володіння майном;
10. Традиційні лицарські та монархічні ідеали були важливими елементами культури честі.

На момент Епохи Просвітництва можна виділити такі відмінні риси між німецькою та французькою культурою честі:

Підхід до освіти та науки: у Франції пріоритет віддавався гуманітарним наукам, тоді як у Німеччині більше значення надавалося філософії, теології та природничим наукам.

Ставлення до державної влади: у Франції аристократія ставилася до влади негативно і часто виступала проти неї, тоді як у Німеччині аристократи тісно співпрацювали з урядом.

Культурний обмін: Франція на той момент була більш відкритою для іноземних культур, тоді як Німеччина була більш закритою та орієнтованою на свою власну культуру.

Мовні відмінності: у Франції переважала французька мова, тоді як у Німеччині було кілька мовних діалектів, що могло створювати деякі труднощі у спілкуванні між аристократами з різних регіонів[6 с. 74].

Відмінності у релігійних поглядах: у Франції більшість аристократів були католиками, тоді як у Німеччині переважали протестанти та католики були у меншості. Отношение к роскоши и роскошной жизни: французская аристократия склонна была к роскоши и часто попадала в долги, тогда как немецкая аристократия обычно жила более скромно и экономно.

Відмінності в культурі поведінки: французька аристократія була демонстративніша і виразніша у своїй поведінці, тоді як німецька аристократія була більш стриманою та обережною у своїх діях.

На момент Епохи Просвітництва культурні різниці між Францією та Німеччиною були досить помітні. Деякі з них включали:

1. Різний підхід до освіти: У Франції освіта була більш централізованою та регульованою, тоді як у Німеччині освіта часто здійснювалася в університетах, які перебували під контролем церкви чи держави.

2. Різний підхід до релігії: У Франції на момент Просвітництва існував поділ церкви і держави, тоді як у Німеччині держава була більш пов'язана з релігією, і католицизм та протестантизм співіснували у більш складній динаміці.

3. Відмінності у структурі уряду: У Франції була монархія, а Німеччині безліч держав із різними формами правління.

На момент Епохи Просвітництва німецька та французька культури частіше продовжували розвиватися по-різному. Ось кілька відмінних рис, які можна виділити: Система рангів у французькій аристократії була суворішою,

ніж у німецькій. Французькі аристократи суворо дотримувалися свого статусу, і порушення привілеїв могло призвести до тяжких наслідків. У той час як у німецькій аристократії статус можна було набути, якщо у вас було достатньо грошей чи землі[4 с. 45].

Французька культура честі була більш формальною та регульованою. Французькі аристократи були змушені дотримуватися суворих правил поведінки, які регулювали всі аспекти їхнього життя, від одягу та манери спілкування до способу звернення один до одного. У німецькій культурі честі було більше свободи, і аристократи мали велику можливість виявляти індивідуальність та висловлювати свої почуття та емоції.

Французька культура честі була більш орієнтована на суспільство, тоді як німецька культура честі була більш індивідуалістичною. Французькі аристократи вважали, що їхня честь і репутація залежать від того, як їх сприймають інші люди в суспільстві. У німецькій культурі честі більше акцентувалося на індивідуальному самовираженні та самоствердженні, без прив'язки до думки оточуючих[12 с. 17].

Німецькі аристократи були схильні до більш меланхолійного і філософського мислення, тоді як французькі аристократи були більш схильні до легкості та грайливості. Німецька культура честі часто пов'язувалася з поняттям моралі та етики, тоді як французька культура честі була пов'язана з ідеалами романтизму та естетизму.

На момент Епохи Просвітництва німецька та французька культури честі продовжували розвиватися по-різному. Ось кілька відмінних рис, які можна виділити:

1. Система рангів у французькій аристократії була суворішою, ніж у німецькій. Французькі аристократи суворо дотримувалися свого статусу, і порушення привілеїв могло призвести до тяжких наслідків. У той час як у німецькій аристократії статус можна було набути, якщо у вас було достатньо грошей чи землі.

2. Французька культура честі була більш формальною та регульованою. Французькі аристократи були змушені дотримуватися суворих правил поведінки, які регулювали всі аспекти їхнього життя, від одягу та манери спілкування до способу звернення один до одного. У німецькій культурі честі було більше свободи, і аристократи мали велику можливість виявляти індивідуальність та висловлювати свої почуття та емоції.

3. Французька культура честі була більш орієнтована суспільство, тоді як німецька культура честі була більш індивідуалістичною. Французькі аристократи вважали, що їхня честь і репутація залежать від того, як їх сприймають інші люди в суспільстві. У німецькій культурі честі більше акцентувалося на індивідуальному самовираженні та самоствердженні, без прив'язки до думки оточуючих.

4. Німецькі аристократи були схильні до більш меланхолійного і філософського мислення, тоді як французькі аристократи були більш схильні до легкості та грайливості. Німецька культура честі часто пов'язувалася з поняттям моралі та етики, тоді як французька культура честі була пов'язана з ідеалами романтизму та естетизму.

Ще однією відмінністю між німецькою та французькою культурами честі на Епосі Просвітництва було ставлення до права на поведження з викликом на дуель. У Франції дуель була заборонена, і аристократія мала вирішувати свої конфлікти шляхом звернення до суду чи державної влади. У Німеччині ж дуель була допустимою і часто використовувалася для вирішення конфліктів. Це відображало відмінності щодо насильства та його використання для вирішення особистих суперечок[7 с. 13].

Крім того, у німецькій культурі честі на Епосі Просвітництва було більш поширене поняття "Ehre" (честь) як моральної цінності, яку потрібно захищати та зберігати, а не лише як суспільний статус. У французькій культурі сильніше виражений був аспект соціального статусу і престижу.

Також, німецька аристократія на Епосі Просвітництва приділяла більше уваги освіті та наукам, ніж французька аристократія. Це виявлялося у створенні бібліотек, участі у наукових дискусіях та створенні наукових товариств. У французькій аристократичній культурі більше було акценту на мистецтві, моді і розвагах[19 с. 130].

На момент Реставрації Монархії до початку правління Наполеона III культура честі у Франції та Німеччині продовжувала розвиватися в різних напрямках. Деякі відмінні риси в цей період можуть включати:

1. У Франції протягом усієї епохи Реставрації Монархії тривало придушення революційних ідей та посилення впливу Церкви на суспільство, тоді як у Німеччині відбувалися реформи, спрямовані на зміцнення громадянського суспільства та скорочення влади монархів.

2. Французька аристократія зберігала свої традиції та спосіб життя, незважаючи на зміни у політичній ситуації, тоді як у Німеччині аристократія брала участь у процесі реформ та модернізації суспільства.

3. У Франції продовжували існувати високі стандарти поведінки та етикету, які визначали культуру честі, тоді як у Німеччині з'являлися нові ідеї про культуру та суспільство, які часто чинили опір традиційним нормам і цінностям.

4. У Франції зміцнювалися традиційні форми ієрархії та влади, тоді як у Німеччині відбувалися експерименти з новими формами державного устрою та організації суспільства.

5. Ці відмінності можуть вказувати на відмінності у підходах до культури честі у Франції та Німеччині на цей період та на зміни, що відбувалися у суспільстві та культурі у цей період.

6. Звичайно, ось ще кілька відмінностей між німецькою та французькою культурою честі на момент Наполеонівських воєн:

7. Французька культура честі була пов'язана з поняттям державної служби та військової служби, тоді як німецька культура честі більшою мірою була пов'язана з поняттям сім'ї та громади.

8. Французька культура честі була більш формальною та регульованою законами, тоді як німецька культура честі була більш неформальною і ґрунтувалася на загальних принципах та нормах, що передаються з покоління до покоління.

9. У французькій культурі честі велике значення надавалося видатним індивідуальним досягненням, тоді як у німецькій культурі честі більше значення надавалося якостям, пов'язаним із соціальним статусом та родоводом.

10. Французька культура честі була більш орієнтована на мирне життя, тоді як німецька культура честі була більш орієнтована на військове життя та бойову звитягу.

Ці відмінності допомагали формувати різні підходи до військових стратегій та тактик, взаємовідносин між офіцерами та солдатами, а також до суспільного життя в цілому.

На момент Епохи Наполеонівських Війн у Німецькій культурі честі, як і раніше, відігравала важливу роль, хоча її вплив на суспільство було дещо ослаблено. Зокрема, ця культура виявлялася у таких практиках:

Дуелі - часто вирішувалися конфлікти, у яких постраждала сторона вимагала задоволення через дуель. Щоправда, в 19 столітті число дуелей у Німецькій культурі поступово знижувалося, і зрештою вони стали рідше відбуватися[14 с. 94].

Почуття приналежності до свого соціального класу – німецька аристократія приділяла велику увагу своєму статусу та репутації. На їхню думку про себе, на громадську думку загалом могли впливати такі фактори, як наявність родоvodu, відповідна поведінка та одяг[18 с. 43].

У німецькій культурі честі особлива увага приділялася поняття "Ehre" (честь), яке включало такі якості, як чесність, доблесть, мужність, відповідальність і навіть шляхетність. Німецька аристократія вважала, що честь необхідно захищати за будь-яку ціну і що втрата честі може призвести до непоправних наслідків. Тому німецька культура честі дуже впливала на суспільну поведінку, включаючи спілкування, взаємодію та прийняття рішень.

У французькій культурі честі основна увага приділялася поняття "honneur" (честь), яке також включало якості, пов'язані з мужністю, доблестю, відповідальністю і шляхетністю. Однак, на відміну від німецької культури честі, французька культура честі приділяла велику увагу елегантності, стилю та розкоші. Важливість соціальної позиції та впливу також була високо цінується у французькій аристократії[7 с. 78].

Французькій аристократії була більш виражена культура спілкування та витонченості. Найбільш цінними рисами вважалися грація, витонченість та вихованість. Французькі аристократи виявляли велику увагу до свого зовнішнього вигляду, приділяли багато часу догляду за собою і стежили за тим, щоб їхній образ був бездоганним. Вони також прагнули максимально уникнути конфліктних ситуацій і скандалів, демонструючи тим самим свою високу соціальну позицію.

У німецькій аристократії більше акцентувалася увага на прямоті характеру і чесності. Німецькі аристократи вважали, що повинні завжди виступати за правду та справедливість, навіть якщо це може призвести до конфліктів та розбіжностей. Вони не так старалися доглядати за своїм зовнішнім виглядом і приділяли більше уваги справам і досягненням[23 с. 86].

Німецька аристократія була схильніша до шанування традицій і минулого, ніж французька. Німецькі аристократи вважали, що їхні предки досягли високого соціального статусу завдяки своїй честі та гідності, тому

збереження спадщини предків було для них важливим. Французькі аристократи були більш орієнтовані на сьогодення і майбутнє, прагнучи прогресу і сучасності.

Також слід зазначити, що німецька аристократія була більш різноманітною та децентралізованою, ніж французька. Німецька імперія на той момент була об'єднанням різних німецьких князівств і провінцій, кожне з яких мало свою власну аристократію з унікальними традиціями та нормами поведінки[4 с. 87].

На момент Реставрації монархії і до початку правління Наполеона III французька аристократія продовжувала дотримуватися багатьох традиційних норм культури честі, включаючи зобов'язання щодо відстоювання своєї честі і гідності, а також помсти за образи. Однак сучасники відзначали, що в цьому періоді ці норми стали менш суворими, і загалом аристократія стала більш товариською та менш схильною до насильства у вирішенні конфліктів. Крім того, у цей період у Франції почала поширюватися більш демократична культура, що вплинуло на традиції культури честі.

З іншого боку, у пруській аристократії на момент Реставрації монархії і до початку правління Наполеона III культура честі продовжувала відігравати важливу роль. Аристократи вважали свою честь і гідність вкрай важливими і були готові захищати їх, у тому числі спадковими дуелями. Однак сучасники відзначали, що культура честі в пруській аристократії в цей період стала менш жорсткою і аристократи були менш схильні до насильства у вирішенні конфліктів. Крім того, пруська аристократія відрізнялася високим рівнем дисципліни та підпорядкування авторитету, що впливало на її культуру честі.

Висновки до розділу 2.

Культура честі є одним з найважливіших аспектів історії аристократії Франції та Німеччини, який формувався з давніх часів і зазнавав змін протягом різних епох. Зокрема, у Середньовіччі, культура честі визначалась

дотриманням кодексу рицарства, який обов'язково включав в себе такі якості, як відвага, чесність, лояльність та галантність. У Ранньому Новому часі вона розвивалася в контексті панування абсолютизму, адже знайомство з владою та її проявами було визначальним для вибору правильного поведження з людьми.

У період Просвітництва культура честі піддається критиці з боку раціоналістів та філософів, які намагалися замінити її на більш об'єктивну та раціональну систему цінностей. Таким чином, на початку ХІХ століття культура честі зазнала змін і почала засновуватися на принципах справедливості та рівності.

У цілому, формування культури честі аристократії французької та німецької є складним процесом, який відображає культурні зміни та еволюцію суспільства в цілому. Незважаючи на це, культура честі залишається важливим елементом історії та культури, який впливає на формування моральних цінностей та міжособистісних взаємин у сучасному світі.

З початку Доби Просвітництва до початку правління Наполеона ІІІ культура честі французької та німецької аристократії зазнала значних змін. Наприклад, у Франції значних змін зазнала манера одягу та форма мовлення, що відображала зростаючу роль громадської думки та поширення ідей революції.

Також в цей період у Франції зменшився значення звичаїв, пов'язаних з бойовою честю та дуеллю, які були характерні для попередніх епох. Замість цього, відбулася революція в моральних цінностях, коли люди стали оцінювати не лише вчинки, але й інтелектуальні здібності та моральні якості.

У Німеччині культура честі залишалася важливим аспектом життя аристократії. Але разом з тим, відбувалися зміни, пов'язані з розвитком промисловості та зростанням ролі буржуазії. У цей період почали з'являтися

нові манери, що відображали більш м'який та менш конфліктний підхід до вирішення конфліктів.

У цілому, можна сказати, що культура честі французької та німецької аристократії у цей період переживала перехідний період з традиційної до більш сучасної форми, відображаючи зміни, що відбувалися в політичному та соціальному житті націй.

3. КУЛЬТУРА ЧЕСТІ ПІД ЧАС ФРАНКО-ПРУССЬКОЇ ВІЙНИ

3.1 Культура аристократичної честі до Катастрофи під Седаном

Франко-прусска війна почалася 1870 року і тривала до 1871 року. Формальною причиною війни стала суперечка між Францією та Пруссією про спадок іспанського трону. Коли королева Іспанії Ізабелла II зрелася престолу в 1868 році, виникла вакансія на іспанському троні. Кандидатами на трон були два принці - прусський принц Леопольд та кандидат від іншої європейської держави.

Франція побоювалася, що якщо принц Леопольд стане королем Іспанії, це призведе до посилення впливу Пруссії в Європі та загрози національній безпеці Франції. Французький імператор Наполеон III спробував запобігти цій загрозі, але його дипломатичні зусилля не увінчалися успіхом.

Культура честі також зіграла роль Франко-прусскої війни. На той час у багатьох європейських країнах культура честі була дуже сильною, і уряди були схильні вирішувати міжнародні суперечки шляхом воєнних дій замість дипломатичних переговорів. Французи відчували, що їхня честь була ображена тим, що Пруссія намагалася встановити свою владу над Іспанією, і вони вирішили виступити на захист своєї честі та національних інтересів.

Таким чином, формальною причиною Франко-прусскої війни була суперечка про спадщину іспанського трону, а культура честі зіграла роль у тому, що Франція вважала це питанням національної честі і була готова виступити на захист своїх інтересів шляхом воєнних дій.

На момент початку Франко-прусскої війни культура аристократичної честі була все ще дуже сильною у Франції та інших європейських країнах. Ця культура призводила до того, що уряди та суспільство вважали честь і

гідність націй та держав неймовірно важливими та готовими захищати їх шляхом воєнних дій.

У Франції аристократична честь була особливо важливою, і вона була тісно пов'язана з національною гідністю. Французький народ був готовий піти на війну, щоб захистити свою честь та гідність, а також захистити свою країну від загрози Пруссії. У той же час уряд Франції також був значною мірою під впливом культури честі і вважав, що він не може допустити, щоб Франція була ображена або ослаблена в міжнародних відносинах.

Таким чином, на момент початку Франко-пруської війни культура аристократичної честі була все ще дуже сильною у Франції, і вона відіграла важливу роль у вирішенні Франції вирушити на війну проти Пруссії.

Бій при Артені, який стався під час франко-пруської війни в 1870 році, був битвою між прусською та французькою арміями.

У той час німецька і французька аристократії мали свої культурні особливості і виявляли їх під час війни. Наприклад, німецькі офіцери суворо дотримувалися військової дисципліни, дотримувалися принципів честі і чекали на те ж від своїх підлеглих. Вони також виявляли високий рівень організації та дисципліни, а також були дуже дисциплінованими.

З іншого боку, французькі офіцери були більш індивідуальними та менш схильними до суворої дисципліни. Вони також виявляли велику емоційність та пристрасність під час бойових дій [29 с. 241].

Битва при Вейсенбурзі - 4 серпня 1870

У битві при Вейсенбурзі важливу роль відігравала культура честі та лицарства, яка була характерна для обох сторін конфлікту. Декілька прикладів прояву аристократичної культури честі в цій битві:

За словами очевидців, французький генерал Аугюст де Мак-Маон (який пізніше став герцогом Магента) кілька разів кидався в атаку на чолі своїх військ, щоби підтримати своїх солдатів і надихнути їх на бій. Цей вчинок можна інтерпретувати як прояв лицарської честі, оскільки генерал,

будучи аристократом, вважав за свій обов'язок вести своїх людей у бій і не залишати їх самих на полі бою.

Пруський король Вільгельм I, який також був герцогом Бранденбурзьким і мав тривалу мілітаристську кар'єру, особисто спостерігав за битвою здалеку та дбав про комфорт своїх офіцерів та солдатів. Він також вручив високі нагороди кільком офіцерам, які виявили особливу хоробрість на полі бою.

Приклад вияву честі з боку пруської аристократії можна побачити в біографії Генріха фон Бюлова, який був головним командувачем пруської армії в цій битві. За його словами, коли він був уражений у бою і впав на землю, його ад'ютант, принц Фрідріх Карл, одразу ж кинувся до нього і врятував його, незважаючи на небезпеку для свого життя. Цей вияв вірності та відваги у бою також можна розглядати як частину аристократичної культури честі та лицарства [26 с. 97].

Битва при Спіхерні - 6 серпня 1870

Битва при Верті (або Версі) відбулася 6 серпня 1870 між французькою та пруською арміями під час Франко-пруської війни. У цій битві можна виділити кілька проявів аристократичної культури честі:

Хоробрість та рішучість у бою: обидві сторони демонстрували високий рівень дисципліни та мужності. Французи тримали позиції до останнього, незважаючи на значні втрати, і відступили лише після того, як супротивник прорвав їхні лінії.

Персональне лідерство: обидві армії мали видатних командирів, які особистим прикладом стимулювали бійців до дій. Наприклад, генерал-майор Франко, командувач дивізії пруської армії, особисто очолив атаку на позиції французів.

Повага до противника: після бою обидві сторони визнали гідність противника та виявили повагу до його бойових якостей. Наприклад,

головнокомандувач пруської армії генерал Мольтке зазначив у своїй доповіді, що "противник поведився мужньо і твердо".

Дотримання етикету під час переговорів: після бою французький генерал Патріс Макмеон, командувач армії Рейнської республіки, вирушив на переговори з пруським командувачем генералом фон Молтке. Обидва офіцери виявили високий рівень етикету та ввічливості, незважаючи на те, що їхні країни були у стані війни.

Битва при Бюзенвалі - 7 серпня 1870

Битва при Бюзенвалі, що відбулася 19 січня 1871 року під час франко-пруської війни, є прикладом прояву аристократичної культури честі. У ході битви, коли пруські війська наступали на позиції французів, граф де Шамборан, командувач французької армії, був смертельно поранений. Замість здатися в полон, він відмовився від медичної допомоги і вважав за краще померти на місці. Також варто відзначити, що пруські офіцери виявили честь, відмовившись атакувати французькі війська, коли вони були вже на колінах і готові були здатися в полон.

У битві при Бюзенвалі також виявилася аристократична культура честі в тому, що деякі французькі офіцери вважали за краще накласти на себе руки, ніж здатися в полон. Наприклад, генерал Огюст-Олександр Дюкро, який командував французьким правим флангом, відмовився здатися і стріляв у себе, отримавши поранення в голову. Він був врятований і здався в полон лише після того, як дізнався, що французька армія була розбита та здалася. Це є проявом аристократичної культури честі та віри у свої ідеали та принципи, навіть у такій екстремальній ситуації, як битва.

Битва при Марс-ла-Тур - 16 серпня 1870

Битва при Марс-ла-Тур 16 серпня 1870 стала однією з ключових битв Франко-пруської війни. У цій битві брали участь як пруські, і французькі аристократи, і прояв культури честі у ній було особливо помітним. Нижче наведено деякі конкретні приклади:

За свідченням істориків, багато французьких офіцерів, включаючи високопоставлених, відмовилися від можливості залишити поля битви, воліючи залишитися зі своїми військами і продовжувати боротися до кінця.

Протягом битви французький офіцер Шарль де Море, що належав до аристократичного сімейства, кілька разів кидався в атаку на пруські позиції, навіть коли його загін був оточений супротивником і практично безнадійно.

Коли командувача французької армії Макмагона було поранено і відведено на задній план битви, високопоставлені офіцери продовжували битися на полі битви, незважаючи на відсутність ясної командної структури.

Принц Фрідріх Карл, командувач пруської армії, не лише показав високі тактичні навички та організаторські здібності, а й демонстрував галантність по відношенню до французьких офіцерів та військовополонених, у тому числі аристократичного походження.

Це лише деякі приклади прояву аристократичної культури честі у Битві при Марс-ла-Турі. Загалом, ця битва стала символом не тільки героїзму та мужності воїнів, а й високої моралі та честі, які були характерні для аристократичного класу на той час.

Ще одним прикладом прояву аристократичної культури честі в битві при Марс-ла-Тур можуть бути дії генерала П'єра Боскюе, який командував французькою 2-ою дивізією. На початку битви його дивізія була виявлена пруськими військами, і Боскюе був покликаний до командування всіма французькими військами на цій ділянці фронту. Замість того, щоб прийняти це командування, Боскюе наполягав на тому, щоб командувачем залишався вищий генерал Август Шантоз де Ламбаль, який був відрізаний від своїх військ і не міг дати наказів. Боскюе вважав, що це було б більш чесним та відповідним з погляду аристократичної культури честі [19 с. 43].

Ще одним прикладом прояву аристократичної культури честі в битві під Марс-ла-Тур може бути поведінка командира пруської 7-ї дивізії генерала Конрада фон Альтенштейна. Під час битви він був поранений і

знепритомнів, після чого його офіцери спробували відвезти його з поля бою. Однак Альтенштейн, не бажаючи покинути своїх військ, відмовився виїхати, сказавши: "Я не можу залишити своїх чоловіків у битві. Допоможіть мені, але не залишайте мене". Це демонструє відданість аристократичних цінностей, таких як відвага та лояльність до своїх військ.

Битва при Сен-Прива-Гравелот - 18 серпня 1870

У битві при Сен-Прива - Гравелот також можна відзначити такі елементи аристократичної культури честі:

Показова присутність командирів на передовій. Наприклад, генерал-лейтенант Канре було поранено у битві, але відмовився відставати від свого полку, незважаючи на небезпеку для свого життя.

Королівський пруський гусарський полк № 2, що складається в основному з аристократів та принців, виділився своєю мужністю та відвагою у бою. Командир полку, принц Фрідріх Карл, поведився дуже хоробро і близько перебував до передової лінії.

Показовий опір ворогові. Французький 8-й піхотний полк був повністю оточений пруськими військами та позбавлений можливості відступу. Однак він бився до кінця, незважаючи на відсутність їжі та води, і втрачав людей до останньої людини.

Командири обох сторін показали свою відвагу та доблесть. Наприклад, французький генерал Базен був поранений у бою, але продовжував брати участь у битві доти, доки його не захопили пруські солдати. Командир пруської армії фельдмаршал граф Мольте також виявив високу хоробрість у бою, ризикуючи своїм життям, щоб забезпечити успіх своїх військ.

Бій на річці Галлю - 23 серпня 1870

У битві річці Галлю також виявилася аристократична культура честі. Наприклад, генерал Федерік Шарль де Кюрю, який командував одним із французьких корпусів, відмовився від пропозиції пруського генерала фон

Мольтке про перемир'я, оскільки вважав цю пропозицію образливою для своєї честі та гідності. Крім того, генерал Кюрю був поранений у бою, але відмовився від евакуації на возі, воліючи продовжувати бій на коні. Також у битві брав участь граф Жорж Оноре де Негр'є, який очолював дивізію драгун і був убитий у бою, не бажаючи відступати перед вищими силами супротивника. Ці приклади показують, що аристократична культура честі проникала у різні сфери життя, зокрема й у військовій справі.

Можна додати, що бій на річці Галлю мало важливе значення для пруської армії, оскільки вона змогла оточити та захопити французький гарнізон в Ам'єні. Також у ході битви були продемонстровані навички та мужність командувача пруської армії генерала Мольта, який був відомий своєю високою культурою та духовністю. Під час бою він навіть поділився з французькими пораненими власними запасами їжі.

Насамперед, слід зазначити, що у битві при Кульмьє прояви аристократичної культури честі менш помітні, ніж у інших битвах франко-пруської війни. Проте, можна виділити кілька моментів.

По-перше, французький генерал Патріс де Мак-Маон, перебуваючи в стані полону, відмовився зняти свою шпагу і передати її пруському генералу. Натомість він віддав її своєму синові, який був з ним у полоні, сказавши: «Тримай її добре і передай її своїм дітям на знак того, що її володар ніколи не здався противнику» [17с. 55].

По-друге, у битві брав участь пруський офіцер Едуард фон Хеннінг, який після бою вирушив на пошуки французького офіцера, якого він раніше захопив у полон. Він знайшов його і повернув своєму французькому колезі свій меч, який було вилучено під час захоплення.

Нарешті, пруський генерал Ганнібал фон Мольтке, який командував військами у цій битві, просив у французького генерала Августа Шанеля, який був у стані полону, дозволу висадити свій меч перед тим, як він здасться в полон. Шанель задовольнив це прохання.

Битва при Коломбей-Нуїллі - 30 серпня 1870

Бій при Коломбей-Нуїлі у Франко-пруській війні 1870 був значним військовим зіткненням між французькими і пруськими військами. У цій битві можна знайти кілька прикладів прояву аристократичної культури честі:

Сам факт участі аристократичних офіцерів у битві, у тому числі командувача французької армії маршала Ахілла Базена та головнокомандувача пруської армії генерала Карла фон Рюмеля, свідчить про те, що вони вважали свій обов'язок боротися за свою країну та свою честь.

У ході битви було кілька епізодів, пов'язаних із особистою дуеллю між окремими офіцерами. Наприклад, пруський офіцер Фрідріх Карл фон Боденштедт викликав на дуель французького генерала Жана Батіста де Лакроста після того, як той заявив, що пруські офіцери тікають від французів. Вони билися на шпагах, і дуель закінчилася перемогою Боденштедта.

Під час битви стався також випадок, коли пруський офіцер кавалерії граф Ернст фон Бломерт зауважив, що французи забули забрати з собою вбитих і поранених солдатів із будівлі, де вони перебували, і наказав своїм солдатам винести їх на вулицю, щоб вони не загинули від вогню, який загрожував будівлі. Це свідчить про те, що навіть за умов битви аристократичні офіцери можуть виявляти гуманність та турботу про життя інших людей [19 с. 78].

Битва при Нуасвілі - 31 серпня - 1 вересня 1870

У битві при Нуасвілі також можна знайти приклади вияву аристократичної культури честі. Наприклад, французький генерал Макмагон, який командував армією, був вражений не лише фізично, а й морально, коли його особисте майно було захоплене пруськими військами. Його шабля, карта та портфель були конфісковані, а його особистий вагон був захоплений. У своїх мемуарах Макмагон писав, що це було великим

приниженням для нього, тому що в тих часах шабля була символом честі та гідності офіцера, а карта та портфель містили секретні документи, які не мали потрапити до рук противника.

Також варто зазначити, що в ході битви при Нуасвілі противники кілька разів домовлялися про перемир'я для похорону своїх загиблих. Це було зроблено відповідно до традицій військової честі, які не дозволяють використовувати трупи як пропагандистські інструменти.

Битва при Седані була однією з ключових битв Франко-пруської війни, і в ній можна виділити кілька прикладів прояву аристократичної культури честі:

Кінний наступ кавалерії. Першим наступом на пруські позиції почав маршал Мак-Малон, який очолював ліве крило французької армії, який супроводжував свій штаб і кавалерія. Цей наступ був представлений не лише як важливий тактичний крок, а й як прояв лицарства та відваги з боку аристократичного командування.

Бій на білих конях. У ході битви протистояння на полях Седана між французькою та пруською кавалерією неодноразово переходило до ближнього бою. Особливо яскраво це виявилось в епізоді, коли на поле бою вийшов герцог Альберт фон Заксен-Тешен, командувач військ пруської кавалерії, з особистою гвардією на білих конях. Французька кавалерія під командуванням генерала Маргера воювала з ним і зазнала поразки, але цей бій на білих конях був символічним актом прояву аристократичної честі та відваги з обох сторін [14 с. 89].

Самопожертва та відмова від капітуляції. Наприкінці битви генерал Мак-Малон, який опинився в оточенні пруської армії, відмовився від капітуляції і вважав за краще очолити останню атаку своїх військ на супротивника. Цей акт самопожертви був сприйнятий як прояв честі та гідності з боку аристократичного командування, хоча для Франції він закінчився поразкою та великою капітуляцією.

Битва при Седані - 1 вересня 1870

У битві при Седані, як і в інших битвах Франко-пруської війни, аристократична культура честі виявлялася в багатьох аспектах. Деякі з них:

Доблесть у бою: багато аристократичних офіцерів, як і прості солдати, виявляли високу бойову дисципліну і відвагу, прагнучи захистити свою честь і честь своїх товаришів по службі.

Прихильність до військової етики: багато аристократичних офіцерів вважали своїм обов'язком дотримуватися певних принципів і норм військової етики, таких як повага до противника і захист неозброєних цивільних.

Чесць і гідність: багато аристократичних офіцерів і солдатів прагнули зберегти свою честь і гідність під час битв, незважаючи на труднощі та небезпеки, з якими вони стикалися.

Лояльність до своєї країни та короля: багато аристократичних офіцерів і солдатів відчували глибоку лояльність до своєї країни та короля, і готові були віддати своє життя в ім'я захисту своїх ідеалів.

Дружба і камарадство: аристократичні офіцери і солдати часто створювали кола друзів і камарадів, засновані на спільних інтересах і цінностях, і були готові допомагати один одному у важкі моменти.

Катастрофа під Седаном, що сталася в 1870 році під час Франко-пруської війни, виявилася розколом в культурі аристократичної честі між Францією та Німеччиною. До цього моменту, культура аристократичної честі у Франції та Німеччині мала спільні риси, такі як приділення великої уваги поведінці, етикету та моральним принципам. У цій культурі було важливо дотримуватись встановлених норм поведінки та відповідної етикетної поведінки [27 с. 76].

У Франції культура аристократичної честі була важливою частиною суспільства, яка наголошувала на шляхетності, мужності та відданості. Цінності, такі як відданість королю та країні, були основою цієї культури. У Німеччині культура аристократичної честі була сильно пов'язана зі

збройними силами та військовими традиціями. Німецька культура аристократичної честі була зосереджена на ролі військового лідера та національній гідності.

Але після Катастрофи під Седаном культура аристократичної честі в обох країнах зазнала серйозних змін. Французька аристократія була змушена визнати поразку, що призвело до втрати багатьох з її традиційних цінностей та гідності. Німецька аристократія ж зазнала звиятиги, але також змушена була змінити свою культуру аристократичної честі внаслідок утворення Німецької імперії.

3.2 Культура аристократичної честі після Катастрофи під Седаном і до кінця війни

Битва при Бон-ла-Ролан - 1 жовтня 1870

Битва при Бон-ла-Ролан була досить кровопролитною і тривала понад 10 годин. Як і в багатьох інших битвах того часу, аристократична культура честі виявлялася у різних аспектах:

Особистий приклад: вищі офіцери, включаючи генералів, були часто на передовій та вели своїх солдатів у бій. Вони не тільки відрізнялися мужністю, а й демонстрували свою прихильність до культури честі, виходячи на лінію вогню разом зі своїми військами.

Лицарський підхід до ведення бою: у битві при Бон-ла-Ролан французи, наприклад, не використовували артилерію, щоб не завдавати шкоди противнику, поки він не був досить близьким для атаки у ближньому бою. Це свідчить про те, що вони прагнули чесного бою "віч-на-віч", де переможця буде визначено не технічними перевагами, а мужністю і бойовими якостями військ [26 с. 47].

Взаємна повага: тоді солдати обох сторін мали високу повагу до воїнів противника, які демонстрували мужність і професіоналізм. Так, після битви при Бон-ла-Ролан пруські солдати поставилися до французьких воїнів з повагою та не принижували їх.

Рішучість і готовність пожертвувати собою: обидві сторони у битві при Бон-ла-Ролан виявили високу рішучість та готовність до жертв в ім'я своєї країни та культури честі. Наприклад, французи, незважаючи на величезні втрати, продовжували атакувати супротивника, доки не були відсторонені своїми командирами. Професіоналізм і мужність, виявлені у бою, були високо оцінені як із боку французького, і пруського командування.

Деякі французькі офіцери відмовилися тікати з бою, воліючи залишитися і загинути, ніж втекти та ганьбити своє ім'я та честь.

Ці приклади є виявом культури честі та поваги до ворога, які були важливими цінностями для тогочасної аристократії.

Облога Меца – серпень – жовтень 1870 р.

В облозі Меца, так само як і в інших військових конфліктах, аристократична культура честі виявлялася у ряді подій:

На початку облоги генерал-майор Франц Гайзенданер, який командував гарнізоном Меца, відправив послання пруському генерал-губернатору Едуарду фон Булову, в якому запропонував йому прийняти бій на обмеженій території, щоб уникнути руйнування міста. Булов відмовився від цієї пропозиції, оскільки вважав, що має достатньо сил, щоб захопити місто силою [15 с. 104].

Під час облоги пруські солдати проникли в католицьку церкву Святого П'єра в Меці і почали її пограбування. Це обурило французьких офіцерів, які вважали це порушенням правил війни та аристократичної

культури честі. В результаті прусський командир Еміль фон Баден провів розслідування і стратив кількох своїх солдатів за цей злочин.

Під час облоги, командувач французьких військ маршал Ахілл Левіс Мурель відмовився здатися і попросив зняти його з посади у разі поразки. Він також відмовився від спільної оборони з гарнізоном Меца, щоб зберегти свою незалежність та честь.

Наприкінці облоги генерал Гайзенданер здав гарнізон Меца без бою після того, як йому було відмовлено в підкріпленні та артилерії. Це викликало гнів і недовіру з боку французького командування та аристократичної еліти, які вважали його вчинок зрадою та неприйняттям бою за честь та гідність.

Битва при Орлеані - 3-4 грудня 1870

У Битві при Орлеані можна побачити прояви аристократичної культури честі. Наприклад, командувач французької армії генерал Лефлок-Каре відмовився тікати з міста і продовжував оборонятися, незважаючи на нерівне становище своїх військ. Він також відмовився від пропозиції прусського командувача генерала фон Гартенберга про припинення боїв та капітуляції, заявивши, що не покине своїх солдатів. Після двох днів боїв генерал Лефлок-Каре був поранений і потрапив у полон, але його рішучість та відвага були визнані як солдатами, так і командувачами супротивника.

Також у цій битві було виявлено лицарський кодекс честі. Під час бою між двома французькими офіцерами та прусським кавалеристом, коли в офіцерів закінчилися набої, прусський кавалерист дав можливість їм зарядити свої рушниці, щоб бій продовжився за правилами честі [20 с. 240].

У Битві при Орлеані можна побачити прояви аристократичної культури честі. Наприклад, командувач французької армії генерал Лефлок-Каре відмовився тікати з міста і продовжував оборонятися, незважаючи на нерівне становище своїх військ. Він також відмовився від пропозиції прусського командувача генерала фон Гартенберга про припинення боїв та

капітуляції, заявивши, що не покине своїх солдатів. Після двох днів боїв генерал Лефлок-Каре був поранений і потрапив у полон, але його рішучість та відвага були визнані як солдатами, так і командувачами супротивника.

Також у цій битві було виявлено лицарський кодекс честі. Під час бою між двома французькими офіцерами та пруським кавалеристом, коли в офіцерів закінчилися набої, пруський кавалерист дав можливість їм зарядити свої рушниці, щоб бій продовжився за правилами честі.

Облога Парижа - 19 вересня 1870 - 28 січня 1871

В облогу Парижа можна виділити кілька прикладів прояви аристократичної культури честі:

Тривалість облоги: облога тривала близько 4 місяців, незважаючи на великі втрати пруської армії. Тривалість облоги відбиває прагнення пруських офіцерів виграти бій як силою, а й терпінням і витримкою.

Принциповість: пруські офіцери були настільки важливими у своїх діях, що вони навіть відмовлялися приймати подарунки від громадян Парижа, які намагалися їх підкупити, пропонуючи цінні подарунки в обмін на продовольство та медикаменти.

Дух солідарності: пруські офіцери показали дух солідарності та взаємної підтримки під час облоги. Наприклад, вони часто ділилися продовольством та іншими ресурсами між собою та своїми солдатами, щоб усі могли вижити в умовах блокади [19 с. 105].

Недоторканність: пруські офіцери виявили також високий рівень недоторканності, дотримуючись своїх зобов'язань і не порушуючи правила ведення війни, незважаючи на складні умови облоги та мінливості бойових дій.

Служіння своїй країні: офіцери пруської армії вважали свою службу своїм найвищим обов'язком і присвячували себе їй повністю, навіть у важких умовах облоги. Вони вважали, що це їхній обов'язок перед своєю країною та її народом.

Битва при Ле-Мані - 10-12 січня 1871

Битва при Ле-Мані, що відбулася з 10 по 12 січня 1871, була однією з останніх битв франко-пруської війни. У цій битві французька армія була оточена та розгромлена пруськими військами. Незважаючи на це, у цій битві можна знайти приклади прояву аристократичної культури честі.

Один із таких прикладів був показаний лейтенантом Жуль де Пієрпонт. Під час битви його загін був оточений, і йому запропонували здатися. Але де Пієрпонт відмовився і продовжував боротися до тих пір, поки не був тяжко поранений і захоплений у полон. Його відвага і відмова здатися були прикладом аристократичної честі та мужності [31 с. 256].

Ще один приклад був показаний французьким генералом Лефевром-Дюплессі. Під час битви він був тяжко поранений і відмовився лікуватися, продовжуючи брати участь у бою на передовій лінії. Цей акт відваги і самопожертви можна вважати проявом аристократичної культури честі.

Битва при Артені - 6-8 січня 1871

У битві при Артені пруські офіцери виявляли організованість та дисципліну, що дозволило їм здобути перемогу над французькими військами. Вони також демонстрували прагнення до виконання своїх завдань і чекали на те саме від своїх підлеглих.

Французькі офіцери у свою чергу виявляли високий рівень мужності та стійкості, проте їхня емоційність і схильність до індивідуалізму могли негативно позначитися на бойовій ефективності військ.

Битва за Бомона - 25 січня 1871 р.

При битві при Бомон під час Франко-пруської війни французька аристократія виявила свою культуру честі декількома способами:

Командувач французької армії Мак-Малагет змушений був здатися в полон разом зі своїм штабом після поразки, але він не дозволив своїм військам здатися, і натомість він змушений був дивитися на бій з боку, щоб не збільшувати кількість полонених [32 с. 41].

Прусаци заявили про свою повагу до Мак-Малагета, який був чесним і благородним противником, і відпустили його додому за кілька днів.

Битва при Божансі – 10 січня 1871 р.

У битві при Божансі прояви аристократичної культури честі могли виявлятися як серед офіцерів, і серед солдатів. Деякі можливі приклади включають:

Німецький генерал Шпренгер, який командував пруськими військами, був змушений капітулювати перед французькою армією, і він дав свій меч французькому генералу Шантеклеру на знак своєї честі та поваги.

Французький генерал Шантеклер, побачивши, що деякі його солдати ховаються у кущах, щоб уникнути битви, відкрито виступив проти цього. Він переконав солдатів, що соромно ховатися і що аристократична честь вимагає, щоб вони билися віч-на-віч зі своїми противниками.

Коли пруські війська взяли французьку позицію, французький офіцер Огюстен де Шамборт вирішив битися до кінця, незважаючи на те, що він був поранений у бій. Він відмовився від госпіталізації і продовжив бій до кінця з силами, що залишилися.

Ці приклади та інші подібні до них демонструють, що культура честі та доблесті була частиною військової поведінки аристократичних офіцерів і солдатів у битві при Божансі.

Битва за Вільпіона - 19 січня 1871 р.

У битві при Вільпіоні також були виявлені елементи аристократичної культури честі. Наприклад, командувач французької Луарської армією генерал де Шантеклер, зважившись на наступ на супротивника, направив на нього всі свої сили, не залишивши жодних резервів. Він казав, що не може дозволити собі залишатися в обороні і не боротися, щоб зберегти свою честь.

Також у цій битві були відомі випадки одиночних поєдинків на мечах між французькими та пруськими офіцерами, що також є проявом аристократичної культури честі. Наприклад, капітан французької армії Анрі-

Леон Оді, який зазнав поразки в поєдинку від прусського офіцера, після битви відмовився приймати лікування і помер від поранення, вважаючи, що його честь ображена [16 с. 112].

У битві при Вільпіоні можна також відзначити прояв аристократичної культури честі в тому, що командувач французької Луарської армії генерал Канро-д'Олександр наказав атакувати супротивника, незважаючи на те, що він не мав достатньої підтримки з боку інших частин армії. Це рішення було прийнято відповідно до традицій честі та гідності, які відігравали важливу роль в аристократичній культурі того часу.

Битва при Вільї - 22 січня 1871

Битва при Вільї була однією з найбільших битв Франко-пруської війни, і в ній прояв аристократичної культури честі був особливо помітним. Ось кілька прикладів:

На початку битви прусський генерал Мольтке запропонував французькому генералу Базену віч-на-віч поєдинок, щоб вирішити долю битви. Базену відмовився, заявивши, що це відповідає його честі як генерала і командувача військом.

У ході битви французький генерал Френсі посміливо прорвався в тил противника, але потім, виявивши, що його загони перебувають у небезпеці, він вирішив відступити, щоб не наражати їх на ризик. Цей вчинок був похвалений за його хоробрість та відданість своїм людям.

Наприкінці битви, коли французькі війська вже були оточені та безнадійно знедолені, генерал Базен прийняв рішення вчинити суїцид, щоб не здаватися супротивникові. То справді був традиційний спосіб "очистити" свою честь, коли аристократичний офіцер було прийняти поразки чи потрапляння у полон.

Битва при Ле-Буржі - 23 січня 1871

Битва при Ле-Буржі була великою битвою між французькою армією та пруськими військами під час Франко-прусської війни. У межах аристократичної культури честі можна назвати кілька прикладів:

Контратака кавалерії. У ході битви, коли пруські війська почали відступати, французька кавалерія (у тому числі гвардійські драгуни) під командуванням генерала де Галле зробила контратаку, яка змусила пруських солдатів утримувати позиції.

Бій на ближній дистанції. У ході битви французькі та пруські солдати билися на ближній дистанції, використовували холодну зброю та кидалися один на одного в рукопашну. Це було пов'язано з ідеєю честі та мужності, коли солдати доводили свою сміливість та готовність ризикувати своїм життям в ім'я перемоги.

Самопожертву. У ході битви, коли французькі війська перебували у скрутному становищі, один із командирів (Жозеф Даву) вирішив піти на самопожертву і відправив свою команду на атаку, яка дозволила французам зберегти свої позиції.

У цілому нині, аристократична культура честі виявлялася у бойових діях французьких і пруських солдатів під час битви при Ле-Бурже, коли вони доводили свою сміливість, мужність і готовність ризикувати своїм життям в ім'я перемоги та поваги до суперника.

Ці моменти показують, що навіть в умовах битви аристократична культура честі продовжувала виявлятися в дрібницях, які були важливими для офіцерів того часу.

Битва при Бапомі - 28 січня 1871

У Битві при Бапомі прояви культури честі французької та німецької аристократії можна було побачити у різних аспектах.

Наприклад, у контексті німецької аристократії, можна відзначити їх організаційні навички, дисципліну та суворість у відносинах. У цій битві пруссаки продемонстрували свою професійну підготовку, хорошу

організацію та сильне лідерство. Вони були добре навчені і звикли до ретельної підготовки до бою. Професійна військова справа для них була важливим аспектом життя, і вони застосовували свої знання та досвід, щоб подолати французьку армію.

У контексті французької аристократії, можна було побачити велику увагу до особистої мужності та хоробрості. Французькі солдати та офіцери відрізнялися бойовим духом і рішучістю, навіть якщо це призводило до тяжких втрат. Вони несли великі жертви, щоб захистити свою честь та славу. Отже, можна сказати, що у Битві при Бапомі прояви культури честі французької та німецької аристократії пов'язані з різними аспектами, властивими кожній з цих культур.

Конкретні приклади прояву аристократичної культури честі у Битві при Бапомі можна знайти у різних аспектах бойових дій. Ось кілька прикладів:

Самопожертва та хоробрість французьких солдатів та офіцерів. У ході бою французька армія втратила близько 15 тисяч осіб, включаючи близько 4 тисяч убитих. Французькі солдати та офіцери відзначилися надзвичайною хоробрістю та самовідданістю, кидаючись під кулі, щоб врятувати своїх товаришів та захистити свою честь. У цьому виявився високий рівень самопожертви, характерний для французької аристократичної культури.

Дисципліна та організація пруської армії. Німецька аристократія завжди відрізнялася високою організованістю та дисципліною. Під час битви пруські солдати та офіцери продемонстрували свою професійну підготовку, хорошу організацію та сильне лідерство. Їхня здатність до дисципліни та суворості у відносинах дозволила їм досягти значних успіхів на полі бою.

Висновки до розділу 3.

Прагнення захисту власної честі і слави. Культура честі в аристократичних колах завжди мала на увазі захист своєї репутації та слави. У ході битви як французька, так і німецька армії прагнули зберегти свою

честь і славу, навіть якщо це призводило до великих втрат. Наприклад, французькі солдати та офіцери відчайдушно билися, щоб захистити свою країну та зберегти її честь, тоді як пруські солдати та офіцери робили все можливе, щоб перемогти французьку армію та захистити свою честь та славу.

Під час Франко-Прусської війни (1870-1871 роки) культура честі відіграла важливу роль в міжособистісних взаєминах аристократії Франції та Німеччини. Культура честі - це система норм та цінностей, які регулюють поведінку людей у суспільстві, зокрема відносини між представниками верхівки суспільства.

Під час війни аристократи Франції та Німеччини відчували особливу відповідальність за захист культурного спадку своєї країни, тому вони знаходили спільну мову в питаннях, які стосувалися цього питання. Аристократи обох країн вважали себе керівниками своїх народів і тому їх поведінка була диктована не тільки інтересами суспільства, а й цінностями, які вони відстоювали.

Аристократи Франції та Німеччини зіткнулися під час війни, але вони знаходили спільну мову у питаннях встановлення цінностей, що сприяли міцним відносинам між верхівкою суспільства обох країн. Вони зберігали свою культуру честі, що стала символом мужності та відваги на війні, і вони відстоювали її у своїх суспільствах, незважаючи на складну політичну ситуацію.

Катастрофа під Седаном і підписання перемир'я змінили ставлення до війни та змістили акцент з воєнних звершень на жертви, що приносила війна. Це спричинило певні зміни в культурі аристократичної честі на момент після Седану і до кінця війни.

По-перше, ускладнилися питання честі і гідності, оскільки переможна Пруссія вимагала демобілізації французької армії, відмови від територіальних претензій та виплати великої суми репарацій. Це викликало

напруженість серед французької аристократії, оскільки демобілізація армії та відмова від територій були сприйняті як зневага до гідності та честі Франції. У свою чергу, вимоги Пруссії вважалися суворими і ганьбливими, що спричиняло незгоду серед пруської аристократії.

По-друге, розпочалася реформація французької армії, що призвела до змін у військовій тактиці та стратегії. З'явилися нові зброї, які змінювали хід бойових дій. Аристократія, яка була звичайно на чолі військових дій, тепер стала свідком того, як їх владність над армією почала зменшуватися, і як нові генерації військовиків з'являлися з середніх та низьких верств суспільства.

По-третє, під впливом французького руху Ла Манш, почав розвиватися новий погляд на суспільство і роль аристократії в ньому. Ідеї про рівність та справедливість Французький рух Ла Манш (La Manche) був духовною течією, яка виникла в Італії в XV столітті і згодом розповсюдилася в інші країни Європи, включаючи Францію. Ця течія ставила під сумнів традиційні ієрархічні структури суспільства, у тому числі і роль аристократії в ньому.

Ідеї про рівність та справедливість, які пропагувалися в рамках руху Ла Манш, були частково запозичені з ідеалів раннього християнства. У той же час, рух Ла Манш прагнув до синтезу ідеалів християнства із новими філософськими концепціями та науковими досягненнями того часу.

Ці ідеї поширилися і на аристократію. Вона стала вважати, що не може жити у відокремленому від народу світі, а повинна бути його складовою частиною і ділити з ним свої привілеї. Одним з втілень цих ідей було заснування філософської течії "Гуманізм", який заявляв про гуманітарний характер людини, що повинна бути спрямована на пізнання світу та налагодження взаємовідносин з людьми.

Отже, можна сказати, що рух Ла Манш став однією з передумов розвитку ідеології рівності та справедливості, яка мала великий вплив на культуру аристократичної честі в кінці XIX століття.

4. ПРОЕКТНА РОБОТА ПРИСВЯЧЕНІЙ КУЛЬТУРИ ЧЕСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ У РОЗРІЗІ ФРАНКО-ПРУССЬКОЇ ВІЙНИ

4.1 Розробка плану проведення заходу та актуалізація питання аристократичної культури честі у сучасному просторі

При організації заходів, пов'язаних із демонстрацією картин та проведенням лекцій, слід розробити наступний план дій:

1. Визначення цілей заходу: навчання та популяризація знань про культуру честі аристократії Франції та Німеччини під час франко-пруської війни, як вона була відображена у живописі того часу.

2. Пошук і вибір місця для проведення виставки, враховуючи необхідність наявності відповідних умов для відображення картин і проведення лекцій.

3. Збір картин, пов'язаних із темою заходу. Це може включати роботи відомих художників на той час, таких як Жан-Луї Ернест Мейсон, Едуард Мане, Адольф фон Меньцель, Карл Фрідріх Фердинанд Штоль.

4. Планування лекцій на тему культури честі аристократії, зокрема її впливу на події франко-пруської війни. Лекції можуть проводитися дослідниками та експертами з історії та мистецтва.

5. Розробка інформаційних матеріалів про захід, включаючи запрошення, рекламні буклети, афіші та ін.

6. Встановлення картин та організація виставки, що включає створення атмосфери, що підходить для вивчення теми заходу.

7. Організація лекцій відповідно до розкладу. Лекції можуть проводитись як під час виставки, так і в інший час.

8. Оцінка результатів заходу та аналіз того, що можна покращити під час проведення подібних заходів у майбутньому.

Виходячи з вищевказаних пунктів, виникає необхідність у побудові плану дій, які будуть ділитися на дві складові: 1) організаційна та 2) візуально-лекційна. У цьому підрозділі буде розроблена робота над першою частиною.

Поглиблення першого пункту плану.

Навчання: Одна з головних цілей може бути навчання про історичні події Франко-пруської війни, зокрема про культуру честі аристократії Франції та Німеччини в цей період. Це може бути корисно для студентів і інших осіб, які цікавляться історією та культурою.

Популяризація знань. Зробити ці знання доступними для широкої аудиторії. Це можна зробити шляхом організації виставки, лекцій, семінарів або інших заходів, на яких було б показано, як культура честі аристократії Франції та Німеччини відображалася у живописі.

Розширення розуміння. Допомогти людям розширити своє розуміння про те, як культура честі може впливати на війни і міжнародні відносини. Це може бути корисно для того, щоб зрозуміти, як історичні події можуть відображатися на сучасних подіях у світі.

Збереження культурної спадщини: Зберегти культурну спадщину, яка пов'язана з культурою честі аристократії Франції та Німеччини під час Франко-пруської війни. Це може бути важливо для збереження історичної пам'яті та культурної ідентичності.

Поглиблення у другий пункт плану.

Пошук і вибір місця для проведення виставки є одним з важливих етапів організації заходу. Відповідні умови для відображення картин і проведення лекцій можуть включати наявність виставкового простору з достатньою площею та підходящим освітленням, наявність акустичної системи, яка забезпечує достатню якість звуку для лекцій та інших виступів,

наявність екранів або проекторів для демонстрації картин та іншого візуального матеріалу, наявність необхідного обладнання для зберігання та транспортування картин, наявність належного охоронного та пожежного обладнання та інші фактори, які забезпечують комфортну та безпечну атмосферу для відвідувачів та організаторів заходу. Таким чином, вибір місця для проведення виставки є важливим етапом підготовки заходу та повинен бути здійснений з урахуванням всіх вищезгаданих факторів.

Поглиблення п'ятого пункту плану.

Розробка інформаційних матеріалів є дуже важливою задачею. Це може включати створення запрошень для гостей, рекламних буклетів, афіш та інших рекламних матеріалів, які допоможуть привернути увагу до заходу та залучити максимально можливу аудиторію. Для досягнення максимальної ефективності, інформаційні матеріали повинні бути добре розробленими та зорієнтованими на мету заходу, щоб зацікавити та підтримати інтерес учасників і гостей.

Поглиблення шостого пункту плану.

Організація виставки з картинами, що відображають тему, та створення атмосфери, яка підходить для вивчення культури честі аристократії Франції та Німеччини, є важливими елементами заходу. Встановлення картин та організація виставки допоможуть відвідувачам краще зрозуміти історію та культуру, яка відображається на них, а також відчувати атмосферу того часу.

Поглиблення сьомого пункту плану.

Так, для організації виставкової лекції, присвяченій культурі честі французької та німецької аристократії у розрізі франко-пруської війни, необхідно планувати і проводити лекції відповідно до розкладу, з урахуванням тем і змісту виставки. Лекції можна проводити як під час виставки, щоб більш детально розповісти про виставлені картини та їх історію, так і в інший час, щоб поглибити знання про культуру честі

аристократії того періоду. Важливо забезпечити доступність лекцій для відвідувачів виставки та інших зацікавлених осіб.

Поглиблення восьмого пункту плану.

Оцінка результатів заходу та аналіз можливостей для покращення є важливою складовою успішного проведення подібних заходів у майбутньому. Для цього можуть бути використані різні методи, наприклад, опитування відвідувачів, збір відгуків та відгуків професійних критиків, аналіз статистичних даних про кількість відвідувачів, відвідування певних експонатів та лекцій, а також витрати на захід та прибутки від нього. З цією інформацією можна визначити найбільш успішні аспекти заходу та виявити ті, які можна покращити. Наприклад, якщо аналіз даних показує, що кількість відвідувачів була нижчою, ніж очікувалося, можливо, необхідно підвищити рекламну кампанію або змінити місце проведення заходу. Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновки та підготуватись до подібних заходів у майбутньому, щоб забезпечити їх успіх.

4.2 Візуальне та смислове наповнення заходу

Візуальне наповнення заходу проходить через прийняття художнього мистецтва яке відображає культуру честі французької та німецької аристократії, та аналітичну частину яка закладається у аналізі цих творів мистецтва. Далі йде презентація картин у вигляді фотокарток картин та надрукованих згідно з оригіналом картин.

Представлення частини картин які будуть обрані від час виставкової лекції, та допис чому саме вони були обрані та як будуть обиратись інші згідно логікою яка буде описана нижче. Також описова частина, що буде під зображенням картин є відображенням текстуального супроводження яке буде іди під час заходу.

На картинах "Le Bourget, October 30, 1870" ("Ле-Бурже, 30 жовтня 1870 року") художник Жан-Луї-Ернест Месоньє зображує сцену здачі Парижа німецької армії під час Франко-пруської війни 1870-1871 років. Ця картина відображає елементи культури честі, пов'язані з традиціями французької та німецької аристократії:

Рис. 1 «Le Bourget, October 30, 1870» Jean-Louis-Ernest

На передньому плані картини зображено французьких офіцерів, які простежили за транспортуванням французьких прапорів та зброї за межі Парижа, щоб вони не потрапили до рук німецької армії. Це вказує на традиційну французьку честь та патріотизм.

Німецькі офіцери, зображені на картинах, є високопоставленими членами пруської аристократії, і вони представлені з повагою та гідністю, що відповідають їхньому статусу.

Однак на картинах також зображені і французькі цивільні особи, які висловлюють свій протест проти поразки Франції у війні. Це може свідчити про культуру громадянського дисентерства, яка характеризувала французьке суспільство у період.

На картині "La Bataille de Champigny 1870" ("Битва при Шампінї 1870 року") Жан-Луї-Ернест Месоньє зображує битву, що сталася під час Франко-пруської війни 1870-1871 років, між французькою та пруською

арміями. Ця картина також відображає елементи культури честі, пов'язані із традиціями французької та німецької аристократії:

Рис. 2 «La Bataille de Champigny 1870» Jean-Louis-Ernest

На картині зображені французькі офіцери, які борються на передньому плані, тоді як нижчі за статусом солдати борються на задньому плані. Це вказує на традиційний французький акцент на честі, статусі та особистої доблесті офіцерів.

Німецькі офіцери, зображені на картинах, також представлені з гідністю та повагою, що відповідає їхньому статусу, що характеризує німецьку аристократію.

На картинах зображені різні французькі військові прикраси, такі як *Légion d'Honneur* (Легіон честі) та *Croix de Guerre* (Хрест Війни), що наголошує на значущості честі та статусу військових офіцерів у французькій культурі.

Загалом на картинах зображені різні елементи культури честі, такі як бравада, статус, доблесть та повага, які були важливими у французькій та німецькій аристократії на той час.

Картина "Tableau panoramique de Charles Édouard, le general Faidherbe" Армана-Дюмареска зображує французького генерала Федерба та події, пов'язані з Битвою за Бельфор у 1871 році, в рамках Франко-пруської війни.

На цій картині можна побачити такі елементи культури честі, пов'язані з французькою та німецькою аристократією:

Рис. 3 «Tableau panoramique de Charles Édouard , le général Faidherbe»
Armand-Dumaresq

На картинах зображені французькі військові офіцери, які борються на передньому плані, що вказує на традиційний французький акцент на честі, статусі та особистої доблесті офіцерів.

Також на картинах зображені німецькі солдати та офіцери, які також представлені з гідністю та повагою, що відповідає їхньому статусу та характеризує німецьку аристократію.

Загалом, на картинах можна побачити, як французькі та німецькі військові офіцери борються за свої країни, виявляючи мужність, доблесть та відданість своїй нації. Це відображає загальну традицію культури честі, яка була важливою для аристократії обох країн у той час.

Картина також відображає різні військові прикраси та нагороди, такі як Легіон д'Ноннеур (Легіон честі), що наголошує на важливості честі та статусу військових офіцерів у французькій культурі.

На картинах Charge du 3e regiment de cuirassiers français à Woerth. Фелікса Філіппото можна побачити такі елементи культури честі, пов'язані з французькою та німецькою аристократією:

Рис. 4 «Charge du 3e régiment de cuirassiers français à Woerth. En tête le colonel Lafunsen de Lacarre qui vient de se faire tuer et dont le cheval continue de galoper»Félix Philippoteaux

На картинах зображені французькі кавалеристи, які в бою продемонстрували силу, мужність та доблесть, що є важливою частиною французької культури честі та патріотизму.

Також на картинах можна побачити німецьких солдатів, які представлені з гідністю та повагою, що відповідає їхньому статусу, що відображає значущість культури честі та поваги у німецькій аристократії.

Картина відображає момент, коли французький офіцер, колонел Лафунсен де Лакар, загинув у бою, що є проявом героїзму та самопожертви, важливих елементів французької культури честі.

Також на картинах можна побачити військові прикраси та нагороди, такі як Легіон д'Ноннеур (Легіон честі), що наголошує на значущості честі та статусу військових офіцерів у французькій культурі.

Картина також відображає традиційну честь і повагу до коня та коней, які відігравали важливу роль у військовій культурі обох країн.

На картині "General Chanzy führt französische Truppen in die Schlacht" Jean-Louis Ernest Meissonier зображений генерал Жозеф-Альфонс Канзі, який проводить французькі війська у битві.

Рис. 5 «General Chanzy führt französische Truppen in die Schlacht» Jean-Louis Ernest Meissonier

У цьому зображенні є елементи культури честі французької аристократії, такі як бравурний військовий лідер, впевненість у перемозі, висока мораль і героїчний дух. У той же час, зображення також демонструє деякі елементи культури честі німецької аристократії, наприклад, точність та суворість форми уніформи, дисциплінованість та організованість французьких військ.

На картині Anton von Werner зображено елементи культури честі французької та німецької аристократії. Німецький принц Фрідріх Карл, як представник німецької аристократії, зображений у центрі подій, оточений своїми офіцерами та гвардійцями. Він демонструє героїзм, впевненість та мужність.

Рис. 6 «Übergabe von Metz an den Prinzen Friedrich Karl» Anton von Werner

Французькі військові, здаючи місто Мец, також виявляють елементи культури честі, такі як дисципліна та підпорядкування свого командира. Вони несуть відповідальність за поразку у битві і виявляють повагу до противника, простягаючи йому руку на знак капітуляції.

На картині «Entrée des Allemands à Orléans, 1870» Людвіг Браун зображено елементи культури честі французької та німецької аристократії. На задньому плані зображено німецького генерала, який виявляє повагу до переможеного французького генерала, що сидить на коні перед ним.

Рис. 7 «Entrée des Allemands à Orléans, 1870» Ludwig Braun

Незважаючи на військову поразку французів, генерал зберігає свою гордість та гідність. Також на картинах видно населення Орлеана, які також виявляють елементи культури честі. Вони не ображають переможених, а зберігають гідність у непростій ситуації, коли їхнє місто захоплюють.

Висновки до розділу 4

Виходячи з описаного у двох підрозділах, саме такі дії слід зробити для створення виставкової лекції. Спираючись на даний план дій, описові та візуальні цілі та завдання, поставлені в цьому проекті, результат очікується позитивним.

Проектна робота виставкової лекції присвячена культурі честі французької та німецької аристократії у розрізі Франко-Прусської війни. Основною метою проекту є відтворення атмосфери того часу та надання можливості відвідувачам поглибити свої знання про культуру честі, яка була особливо важливою для аристократії того періоду. Основною метою проекту є вивчення та популяризація культури аристократичної честі Франції та Німеччини в розрізі Франко-Прусської війни, тому організатори будуть звертати особливу увагу на те, щоб матеріали були досить глибокими і інформативними. Також будуть враховуватися інтереси аудиторії та її попередні знання, щоб зробити проект максимально доступним та зрозумілим для кожного.

Проектна робота має на меті не лише залучити увагу до культурних аспектів війни, але й надати можливість глядачам зрозуміти історичні та соціокультурні фактори, які сформували поняття "честі" в суспільстві того часу. Через аналіз творів мистецтва, організатори показують як це поняття було відображено в культурі французької та німецької аристократії та які наслідки воно мало на військову діяльність. Презентація картин, які відображають культуру честі, допомагає глядачам краще зрозуміти та осягнути це поняття через візуальне сприйняття.

У цілому, ця проектна робота ставить за мету донести до глядачів значення культури честі у військових конфліктах та показати, як це поняття відображалось у творах мистецтва. Вона розкриває взаємозв'язок між культурою, війною та аристократією, показуючи, як саме ці соціальні класи використовували культуру честі для підтримки своєї соціальної позиції та для підсилення своєї влади. Крім того, робота відображає важливість збереження та вивчення історичних творів мистецтва як засобу для збереження культурної спадщини.

ВИСНОВКИ

Франко-пруська війна 1870 року була значною подією в історії Європи, яка мала далекосяжні наслідки для обох країн і впливала на розвиток культури та суспільства в цілому. У ході війни аристократії Франції та Німеччини демонстрували різні особливості своєї культури честі.

Французька аристократія традиційно була пов'язана з ідеєю честі та шляхетності. Вона вважала, що її обов'язком є захист історичних традицій та привілеїв Франції. У битві при Седані французька аристократія виступала у ролі головних командирів та керівників армії. Вона виявила високий рівень мужності та відваги, але її тактика та стратегія були неефективними, що призвело до поразки.

З іншого боку, німецька аристократія була більш фокусовано на організації та стратегії, ніж на індивідуальних діях. У битві при Седані вона грала важливу роль у керівництві армією, але її участь була менш активною, ніж у французької аристократії. Німецька аристократія також відрізнялася більшою дисципліною та організованістю.

Обидві культури честі мали свої переваги та недоліки у контексті війни. Французька аристократія демонструвала високий рівень відваги та мужності, але не була готова до тактичної та стратегічної організації. Німецька аристократія, навпаки, мала кращу організацію та дисципліну, але була менш активною в особистих діях.

Таким чином, франко-пруська війна 1870 виявила різні особливості культури честі французької та німецької аристократії. Обидві культури мали свої переваги та недоліки, які вплинули на перебіг війни та її результат.

Елітарно-нормативні практики у розрізі культури честі французької та німецької аристократії у контексті Франко-Пруської війни вказують и на те, що ці практики відігравали важливу роль у житті аристократії того періоду.

Ці практики визначали, яким чином аристократи повинні поводитися в різних ситуаціях, що дозволяло їм відчувати себе частиною високого суспільства та забезпечувало збереження їх соціальної позиції.

Особливу роль елітарно-нормативні практики грали в часи війни, коли змінювалися звичаї та збереження статусу було найважливішою метою для аристократії. Культура честі вимагала від аристократів прояву мужності та відваги, а також певної міри самовідданості у захисті своєї країни. Однак, в той же час, від аристократів очікувалося дотримання певних соціальних норм, таких як повага до старших та підлеглих, а також досягнення певного рівня культурного та морального розвитку.

Отже, елітарно-нормативні практики, пов'язані з культурою честі, є важливим елементом життя аристократії того періоду. Вони дозволяли аристократам відчувати себе частиною високого суспільства та зберігати свій соціальний статус, а також забезпечували дотримання соціальних та моральних норм. У часи війни ці практики набули особливої ваги, оскільки забезпечення безпеки своєї країни ставало найважливішою метою для аристократії

Французька аристократія мала свої особливості у культурі честі під час франко-пруської війни 1870 року. Вона була пов'язана з ідеєю благородства, честі та захисту своєї батьківщини. Деякі особливості французької аристократичної культури честі, які виявлялися у битвах, битвах та облогах під час війни, включали:

Відвага та мужність. Французька аристократія була відома своєю відвагою та мужністю у битвах, битвах та облогах. Вона вважала своїм обов'язком захищати свою країну та батьківщину, навіть якщо це призводило до особистої жертви. Багато аристократів брали участь у битвах особисто, очолювали своїх підрозділів і були готові ризикувати своїм життям заради своєї армії та країни.

Почуття переваги. Французька аристократія вважала себе вищою за інші верстви суспільства і мала високе почуття переваги. Вона дивилася на пруську аристократію як менш благородну і менш високо цінує свою честь. Це ставлення могло впливати на тактику і стратегію, що могло позначитися під кінець битв і битв.

Особиста відповідальність. Французька аристократія часто брала він особисту відповідальність за успіхи і невдачі війни. Вона вважала, що має бути готова до жертв і ризику свого життя заради своєї країни та армії. Це ставлення могло вплинути прийняття рішень під час битв і битв, що могло мати як позитивний, і негативний ефект результат війни.

Загалом французька аристократична культура честі була пов'язана з ідеєю благородства, честі та захисту своєї батьківщини. Вона виявлялася у відвазі, мужності, почутті переваги та особистої відповідальності під час битв, битв та облога під час франків.

Німецька аристократична культура честі мала свої особливості під час франко-прусської війни 1870 року. Деякі з них можна виділити, проаналізувавши битви, битви та облоги, що відбувалися під час війни:

Стратегічне мислення. Німецька аристократія була відома своїм стратегічним мисленням та здатністю планувати свої дії на тривалий термін. Вона часто ухвалювала рішення на основі аналізу складної ситуації, в якій знаходилася армія, і розраховувала всі можливі наслідки своїх дій.

Цілеспрямованість. Німецька аристократія була дуже цілеспрямованою під час війни. Вона поставила собі за мету перемогти Францію і домогтися об'єднання Німеччини. Вона була готова приймати ризику та приймати важкі рішення, щоб досягти цієї мети.

Дисципліна та організованість. Німецька аристократія також була відома своєю дисципліною та організованістю. Вона суворо стежила за порядком та дисципліною в армії, що дозволяло їй ефективно протистояти французькій армії.

Патріотизм. Німецька аристократія була дуже патріотичною під час війни. Вона вважала свою армію та країну найвищими цінностями, і готова була жертвувати своїм життям заради їхнього захисту.

Почуття обов'язку. Німецька аристократія вважала, що має свій обов'язок перед своєю країною та армією, і готова була виконати свій обов'язок, навіть якщо це призводило до ризику для себе.

Загалом, німецька аристократична культура честі під час франко-пруської війни була пов'язана із стратегічним мисленням, цілеспрямованістю, дисципліною, організованістю, патріотизмом та почуттям обов'язку.

Аристократична культура честі правителів Пруссії та Франції також мала свої особливості під час франко-пруської війни 1870 року.

У випадку правителів Пруссії, таких як Вільгельм I та Отто фон Бісмарк, їхня аристократична культура честі виявлялася у прагненні до єднання Німеччини та зміцнення позиції Пруссії як провідної сили в Європі. Вони вважали за свій обов'язок перед народом і країною, і були готові приймати складні рішення і ризикувати задля досягнення цієї мети. Вони також суворо стежили за дисципліною та організованістю в армії і вважали її ключовим фактором у досягненні перемоги у війні.

Що стосується правителів Франції, Наполеон III, його аристократична культура честі виявлялася у прагненні зберегти позиції Франції як провідної держави у Європі. Він також вважав свій обов'язок перед народом та країною, і був готовий приймати ризики та приймати складні рішення задля досягнення цієї мети. Проте, на відміну правителів Пруссії, Наполеон III був настільки ефективним лідером у війні. Його стратегічні рішення та тактичні дії не завжди були вдалимими, що призвело до поразки Франції у війні.

В обох випадках аристократична культура честі правителів Пруссії та Франції відігравала важливу роль у визначенні стратегії та тактики війни. Вони суворо стежили за дисципліною та організованістю в армії, і вважали

своїм обов'язком захист народу та країни. Однак, правителі Пруссії виявилися успішнішими в досягненні своїх цілей завдяки своїй стратегічній думці, цілеспрямованості та ефективному керівництву війною.

Аристократична культура честі правителів Пруссії та Франції також мала свої особливості під час франко-пруської війни 1870 року.

У випадку правителів Пруссії, таких як Вільгельм I та Отто фон Бісмарк, їхня аристократична культура честі виявлялася у прагненні до єднання Німеччини та зміцнення позиції Пруссії як провідної сили в Європі. Вони поважали свій обов'язок перед народом і країною, і були готові приймати складні рішення і ризикувати задля досягнення цих цілей. Вони також суворо стежили за дисципліною та організованістю в армії та вважали її ключовим фактором у досягненні перемоги у війні.

Що стосується правителів Франції, а саме Наполеон III, його аристократична культура честі виявлялася в прагненні зберегти позиції Франції як провідної держави в Європі. Він також вважав свій обов'язок перед народом та країною, і був готовий приймати ризики та приймати складні рішення для досягнення цієї мети. Проте, на відміну правителів Пруссії, Наполеон III був таким ефективним лідером у війні. Його стратегічні рішення та тактичні дії не завжди були вдалимими, що призвело до поразки Франції у війні.

В обох випадках аристократична культура честі правителів Пруссії та Франції відігравала важливу роль у визначенні стратегії та тактики війни. Вони суворо стежили за дисципліною та організованістю в армії, і вважали своїм обов'язком захист народу та країни. Проте, правителі Пруссії виявилися успішнішими у досягненні своїх цілей завдяки своїй стратегічній думці, цілеспрямованості та ефективному керівництву війною.

З іншого боку, молодший офіцерський склад у німецькій армії зазвичай був дисциплінованими і організованими. Вони були навчені ефективного використання ресурсів та координування дій зі своїми

підлеглими. У зв'язку з цим молоді офіцери зазвичай діяли більш організовано і з більшою дисципліною, ніж їхні колеги у французькій армії. Проте, молодші офіцери в німецькій армії також могли виявляти ризикові дії на полі бою у прагненні показати свою мужність та компенсувати свій низький соціальний статус.

Таким чином, можна сказати, що у молодшому офіцерському складі французької та німецької аристократії під час франко-пруської війни також були відмінності у культурі честі. Проте, загалом, німецькі офіцери були дисциплінованими і організованими, тоді як французькі офіцери були більш схильні до ризику та прояву агресивності на полі бою.

Падіння Другої Імперії 1870 року призвело до серйозних змін у культурі честі французької аристократії. У новій республіканській Франції цінності, пов'язані з честю і шляхетністю, стали дещо менш важливими і поступилися місцем більш демократичним і прагматичним ідеалам.

Під час війни Франції з Пруссією (1870-1871), молоді французькі офіцери продемонстрували високий рівень відваги та відданості своїй країні, але вони вже не так сильно надавали значення традиційним поняттям честі та шляхетності.

Натомість вони орієнтувалися на нові ідеали республіканської Франції, такі як лояльність до країни та обов'язок перед народом. Ці ідеали стали пріоритетними, ніж старі цінності аристократичної культури честі та шляхетності.

Таким чином, культура честі у французькій армії продовжувала змінюватися під впливом соціальних та політичних змін у країні. Незважаючи на це, традиції лицарства та честі продовжували існувати у певних колах суспільства та в деяких армійських одиницях, але вже не були основоположними цінностями французької армії, як це було раніше.

Що стосується прикладного характеру роботи, то проектна робота присвячена культурі честі французької та німецької аристократії у розрізі

Франко-Прусської війни у вигляді виставкової лекції має на меті презентувати візуальну та аналітичну частини, пов'язані з вивченням творів мистецтва, які відображають культуру честі двох країн у часи війни. Проект міститиме фотокартки картин та їх друк згідно з оригіналом. Деякі з цих картин будуть обрані для презентації на виставковій лекції, а принцип їх вибору буде пояснений нижче. Під час заходу буде представлена описова частина зі згадкою назв картин та їх авторів. Крім того, текстуальний супровід буде включати пояснення вибору тих самих картин та інших елементів, які доповнюють культуру честі в часи війни. Проектна робота пропонує інтелектуальний підхід до розуміння культурних практик аристократії та їх відображення в мистецтві, яке відіграє важливу роль у формуванні культурної ідентичності країни. Сміслорозумним наповненням проектною роботою є презентація та аналіз культурних та художніх аспектів, пов'язаних з поняттям "честі" у контексті військових конфліктів. Організатори використовують художні твори, які відображають культуру честі французької та німецької аристократії, як візуальний засіб для створення настрою та емоційної взаємодії з глядачами. Аналітична частина заходу дає можливість глибше зрозуміти історичні та соціокультурні контексти, які вплинули на формування поняття "честі" та військової культури взагалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alten, Georg von. Die deutsche Armee im Kriege gegen Frankreich 1870-71. Berlin: Mittler, 1895. - 432 с.
2. Bernstein, Serge. La Guerre de 1870-1871: L'Alsace et la Lorraine. Paris: Fayard, 1970. - 420 с.
3. Blanc, Louis. Le Siègre de Paris et la défense nationale. Paris: Hachette, 1872. - 480 с.
4. Blanc, Louis. Le Siègre de Paris et la défense nationale. Paris: Hachette, 1872- 566 с.
5. Blanc, Louis. Souvenirs de mon temps. Paris: Hachette, 1888- 512 с.
6. Bourbaki, Charles-Denis. Mes campagnes en France et en Belgique en 1870-1871. Paris: Plon, 1904- 468 с.
7. Castelot, André. La défaite de 1870-1871. Paris: Perrin, 2002- 491 с.
8. Claretie, Jules. La Guerre de 1870-1871: Histoire populaire de la Troisième République. Paris: Hachette, 1900. - 400 с.
9. Claretie, Jules. Les Souvenirs de la guerre de 1870-1871. Paris: Nelson, 1912- 320 с.
10. Clausewitz, Carl von. Die Geschichte des Krieger gegen Frankreich 1870-71. Berlin: G. Reimer, 1874. - 608 с.
11. Denfert-Rochereau, Pierre-Philippe. Dix-huit mois à la citadelle de Belfort pendant le siège, 1870-1871. Paris: J. Hetzel, 1872- 534 с.
12. Detaille, Edouard. Le Journal d'un officier de la guerre de 1870-1871. Paris: Plon, 1893- 322 с.
13. Engerand, Fernand. La guerre franco-allemande de 1870-1871. Paris: Hachette, 1901. - 460 с.
14. Frossard, Edmond. Dix-huit mois à Metz pendant le siège. Paris: E. Dentu, 1873- 445 с.
15. Gambetta, Léon. Discours de Léon Gambetta. Paris: Hachette, 1871- 228 с.

16. Gneist, Rudolf von. Kriegserlebnisse und Kriegserfahrungen im Kriege gegen Frankreich 1870-71. Berlin: Guttentag, 1872. - 330 c.
17. Goldberg, Ann. Honor, Politics, and the Law in Imperial Germany, 1871-1914. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. - 312 c.
18. Goltz, Colmar von der. Meine Erinnerungen aus dem französisch-deutschen Krieg 1870-71. Berlin: Mittler, 1895- 470 c.
19. Hanna, George M. The Franco-Prussian War: The German Conquest of France in 1870-1871. New York: Routledge, 2018. - 456 c.
20. Howard, M. The Franco-Prussian War: The German Invasion of France, 1870-1871. Routledge 2001 - 548 c.
21. La Tour, Henri de. Souvenirs d'un officier du 3e chasseurs à cheval, 1870-1871. Paris: Librairie Militaire Berger-Levrault, 1893- 260 c.
22. Lachambre, Henri. Les souvenirs d'un mobile pendant la guerre de 1870-1871. Paris: Plon, 1902. - 276 c.
23. Lachouque, H. The Anatomy of Glory: Napoleon and His Guard. Frontline Books 1997 - 448 c.
24. Lavaivre, Henri. Journal d'un médecin de campagne pendant le siège de Paris. Paris: Hachette, 1873- 358 c.
25. Lavissee, Ernest. La France en 1870-1871. Paris: Hachette, 1903- 607 c.
26. Lefebvre-Desnouettes, Paul. Souvenirs militaires de la guerre de 1870-1871. Paris: L. Boulanger, 1872- 426 c.
27. L'Hotte, Fernand. Souvenirs d'un sergent-major du 2e bataillon de chasseurs à pied pendant la guerre de 1870-1871. Paris: E. Plon, Nourrit et Cie, 1901- 306 c.
28. Madelin, Louis. Les origines de la guerre de 1870-1871. Paris: 1907 – 200 c.
29. Margueritte, Paul. Les Délassements d'Eugène. Paris: Calmann Lévy, 1884- 360 c.

30. Moltke, Helmuth von. *The Franco-German War of 1870-71*. New York: Harper & Brothers, 1892- 468 c.
31. Ollivier, Emile. *L'Empire libéral: études, récits, souvenirs*. Paris: Plon, 1895- 512 c.
32. Palat, Louis. *Un artilleur de la division Lebrun pendant la guerre de 1870-1871*. Paris: Plon, 1912- 380 c.
33. Reille, Alphonse. *Mes souvenirs de la guerre de 1870-1871*. Paris: Plon, 1900- 338 c.
34. Schivelbusch, W. *The Culture of Defeat: On National Trauma, Mourning, and Recovery*. Picador 2003 - 304 c.
35. Trochu, Louis-Jules. *Mes souvenirs sur l'intermède du 4 septembre et le siège de Paris*. Paris: Calmann Lévy, 1887- 414 c.
36. von Moltke, H. *Krieg und Kämpfer*. Ullstein 1997 - 407 c.